

بودجه سال ۱۴۰۴ از لایحه تا قانون

لله الحمد لله الرحمن الرحيم

شماره مسلسل: ۲۱۰۰۸

مرکز پژوهش‌های
مجلس شورای اسلامی

تاریخ انتشار:

۱۴۰۴/۷/۹

عنوان گزارش:

بودجه سال ۱۴۰۴ از لایحه تا قانون

نوع گزارش: طرح / لایحه ☐ راهبردی ☐ نظارتی ☒ پیش‌نویس قانونی ☐

نام دفتر:

مطالعات بخش عمومی (گروه بودجه)

تهیه و تدوین کنندگان:

علی سبحانی، محمدمهدی جعفری (گروه بودجه)

مدیر مطالعه:

مرتضی کیانی

ناظران علمی:

سید عباس پرهیزکاری، سید محمدحسین فاطمی

گرافیک و صفحه آرایی:

سمیرا صادقی عسکری

ویراستار ادبی:

زهره عطاردی

واژه‌های کلیدی:

۱. لایحه بودجه

۲. قانون بودجه

۳. بودجه یکپارچه

تاریخ شروع مطالعه:

۱۴۰۳/۱۰/۰۳

فهرست مطالب

۷	چکیده
۸	خلاصه مدیریتی
۹	۱. مقدمه
۱۰	۲. پیشینه
۱۰	۳. تغییرات در ارقام مهم بودجه ۱۴۰۴
۱۰	۱-۲. سوابق مطالعاتی در مرکز
۱۰	۱-۳. مقایسه ارقام کلان لایحه بودجه با قانون
۱۱	۲-۳. مقایسه ارقام منابع لایحه بودجه با قانون
۱۳	۳-۳. مقایسه ارقام مصارف لایحه بودجه با قانون
۱۴	۴. مهم ترین مصوبات مجلس در احکام و تبصره های قانون بودجه سال ۱۴۰۳
۱۴	تبصره «۱». عوارض و مالیات
۱۶	تبصره «۲». تأمین مالی داخلی و خارجی
۱۷	تبصره «۳». نفت و روابط مالی آن با دولت
۱۹	تبصره «۴». شرکت های دولتی
۱۹	تبصره «۵». بودجه
۲۰	تبصره «۶». صنعت، معدن و ارتباطات
۲۰	تبصره «۷». آب، کشاورزی و محیط زیست
۲۰	تبصره «۸». آموزش، پژوهش و فرهنگ
۲۱	تبصره «۹». قضایی، انتظامی و دفاعی
۲۱	تبصره «۱۰». مسکن و حمل و نقل
۲۲	تبصره «۱۱». حوادث و بحران
۲۳	تبصره «۱۲». حقوق و دستمزد
۲۳	تبصره «۱۳». حمایت اجتماعی
۲۴	تبصره «۱۴». برق و انرژی هسته ای
۲۵	تبصره «۱۵». تسهیلات تکلیفی و اشتغال
۲۵	تبصره «۱۶». سلامت
۲۶	۵. جمع بندی و نتیجه گیری
۲۶	تبصره «۱۷». نظام اداری
۲۷	۶. پیوست
۳۴	منابع و مأخذ

فهرست جداول

جدول ۱. سوابق مطالعات انجام شده در مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی	۱۰
جدول ۲. مقایسه ارقام کلان لایحه بودجه با قانون سال ۱۴۰۴	۱۰
جدول ۳. تغییرات درآمدهای مصوب بودجه نسبت به لایحه	۱۱
جدول ۴. تغییرات واگذاری دارایی‌های سرمایه‌ای مصوب نسبت به لایحه	۱۲
جدول ۵. تغییرات میزان مصوب واگذاری دارایی‌های مالی نسبت به لایحه	۱۲
جدول ۶. تغییرات مصارف عمومی مصوب نسبت به لایحه	۱۳
جدول ۱ پیوست. موارد الحاقی به لایحه بودجه ۱۴۰۴	۲۷
جدول ۲ پیوست. موارد حذف شده لایحه بودجه ۱۴۰۴	۲۹

بودجه سال ۱۴۰۴ از لایحه قانون

Doi: [10.22034/report.mrc.2025.1404.33.7.21008](https://doi.org/10.22034/report.mrc.2025.1404.33.7.21008)

چکیده

بخش اول لایحه بودجه سال ۱۴۰۴ در حالی از سوی دولت، تقدیم مجلس شورای اسلامی شد که برخلاف سنوات گذشته، ارقام مربوط به منابع-مصارف هدفمندی یارانه‌ها و برخی دیگر از فصول مهم که پیش از این در احکام بودجه منعکس می‌شد به جداول کلان بودجه منتقل شده بود. رقم سرجمع منابع-مصارف عمومی ۵۹۸۸ هزار میلیارد تومان در نظر گرفته شده بود که از این مقدار حدود ۱۵۳۰ هزار میلیارد تومان مربوط به منابع-مصارف هدفمندسازی یارانه‌ها، نفت طرح‌های خاص و نفت نیروهای مسلح بود که به جداول کلان منتقل شده بودند. در نهایت در مصوبه مجلس شورای اسلامی، اقلام مذکور از سقف منابع عمومی خارج شدند و رقم منابع عمومی معادل ۴۹۵۶ هزار میلیارد تومان تصویب شد. در واقع پس از خارج کردن منابع-مصارف هدفمندی، نفت طرح‌های خاص و نفت نیروهای مسلح (در مجموع حدود ۱۵۳۰ هزار میلیارد تومان) مشخص می‌شود که سقف بودجه حدود ۴۹۸ هزار میلیارد تومان افزایش داشته و در نهایت به ۴۹۵۶ هزار میلیارد تومان رسیده است. در تغییرات احکام بودجه نیز دولت مکلف به حذف یارانه نقدی دهک‌های هشتم، نهم و دهم و تهیه بسته‌های حمایتی از منابع این محل جهت حمایت از حداقل ۴۰۰ هزار خانوار دچار فقر شدید شد؛ همچنین به دولت تکلیف شد تا منابع حاصل از تغییر نرخ ارز ترجیحی را در یک ردیف مجزا ثبت کرده و بابت جبران قدرت خرید خانوار دهک‌های متوسط و پایین درآمدی متناسب با تعدیل نرخ ارز تخصیص دهد.

خلاصه مدیریتی

بیان / شرح مسئله

نظر به اهمیت و کارکرد بودجه‌های سنواتی، اصل (۵۲) قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران بیان می‌دارد که «بودجه سالیانه کل کشور به ترتیبی که در قانون مقرر می‌شود از طرف دولت تهیه و برای رسیدگی و تصویب به مجلس شورای اسلامی تسلیم می‌گردد. هرگونه تغییر در ارقام بودجه نیز تابع مراتب مقرر در قانون خواهد بود». لذا، مجلس نقش بسیار مهمی در فرایند بودجه‌ریزی ایفا می‌کند و مطابق با این تکلیف قانونی، می‌تواند در لایحه بودجه تغییراتی اعمال کند. در این گزارش ضمن بررسی تغییرات ارقام کلان بودجه، مهم‌ترین تغییرات اعمال شده در تبصره‌های لایحه بودجه نیز تبیین شده است.

نقطه‌نظرات / یافته‌های کلیدی

در فرایند بررسی بودجه سال ۱۴۰۴ سقف منابع - مصارف عمومی دولت، پس از خارج کردن اقلام هدفمندسازی یارانه‌ها، نفت طرح‌های خاص و نفت نیروهای مسلح، به میزان ۴۹۸ هزار میلیارد تومان افزایش یافت. اهم تغییرات احکام و تبصره‌های لایحه بودجه ۱۴۰۴ به شرح زیر است:

- حذف یکپارچه‌سازی منابع - مصارف لایحه بودجه و تفکیک منابع - مصارف هدفمندسازی یارانه‌ها و تقویت بنیه دفاعی از سرجمع جداول کلان بودجه؛
- تکلیف دولت به جبران قدرت خرید خانوار دهک‌های متوسط و پایین درآمدی متناسب با اصلاح نرخ ارز ترجیحی؛
- تکلیف دولت به حذف یارانه نقدی دهک‌های هشتم، نهم و دهم و تهیه بسته‌های حمایتی از این محل جهت حمایت از حداقل ۴۰۰ هزار خانوار دچار فقر شدید؛
- در نظر گرفتن منابع پرداخت تسهیلات قرض الحسنه به میزان ۲۷۰ هزار میلیارد تومان؛
- تکلیف دولت به افزایش سرمایه بانک‌های دولتی حداقل به اندازه ۲۰۰ هزار میلیارد تومان؛
- حذف حکم مربوط به تأدیه بدهی دولت به تأمین اجتماعی از محل اموال و دارایی‌های آن دسته از صندوق‌های بازنشستگی که بیش از ۵۰ درصد پرداختی‌های آنها از طریق کمک‌زبان از بودجه عمومی بود.

پیشنهاد راهکارهای تقنینی، نظارتی یا سیاستی

الف) شمول منابع مورد نیاز احکام بودجه در سقف منابع عمومی

ادغام و یکپارچه‌سازی منابع مورد نیاز احکام بودجه در سقف منابع عمومی دولت علاوه بر ایجاد شفافیت در بودجه به افزایش توان تأمین مالی مصارف آن از طریق درآمدهایی نظیر اوراق بدهی کمک می‌کند. بر همین اساس، لایحه دولت، با این رویکرد تهیه شده بود. در مصوبه مجلس، ارقام مذکور از سقف لایحه خارج شد، این مسئله جدای از متأثر ساختن بستر نهادی بودجه‌ریزی، تأمین منابع - مصارف را با چالش‌هایی مواجه می‌سازد؛ بنابراین توصیه می‌شود بودجه به صورت یکپارچه، تهیه و تصویب شود.

ب) رعایت قانون برنامه مبنی بر عدم درج احکام غیر بودجه‌ای و اصلاح قوانین دائمی در لوایح بودجه سنواتی

بودجه، پیش‌بینی دولت از مخارج عمومی در یک سال مالی و نحوه تأمین این مخارج از محل منابع عمومی است؛ لذا درج احکامی که اثر مستقیم بر منابع و مصارف ندارد، در لایحه بودجه مطلوب نیست. بر همین اساس قانون اصلاح مواد (۱۸۰) و (۱۸۲) قانون آیین‌نامه داخلی

مجلس شورای اسلامی و نیز بند «الف» ماده (۱۳) برنامه پنج ساله هفتم پیشرفت جمهوری اسلامی ایران بیان می دارد لایحه و مصوبه مجلس در خصوص بودجه سالیانه کل کشور نباید واجد احکام غیر بودجه ای باشد و همچنین نباید منجر به اصلاح قوانین دائمی یا برنامه های پنج ساله پیشرفت شود. موضوعی که لازم است در تهیه لایحه بودجه و رسیدگی در مجلس با حساسیت بیشتری از سوی دولت دنبال شود و لایحه بدون احکام غیر بودجه ای و اصلاح قوانین دائمی ارسال شود.

۱. مقدمه

لایحه بودجه ۱۴۰۴ در حالی از سوی دولت به مجلس شورای اسلامی تقدیم شد که اقتصاد کشور با مشکلات مهمی نظیر ناترازی انرژی و ناترازی شبکه بانکی روبه رو است؛ چالش هایی که منجر به افزایش نرخ تورم شده است. بر همین اساس، لازم بود رویکرد اصلی دولت و مجلس در تهیه و تصویب لایحه بودجه، پرداختن به این مسائل مهم و اقدام جهت حل مشکلات مذکور باشد. در زمینه رفع ناترازی ها تصمیماتی از سوی دولت و مجلس اتخاذ شد؛ اما همچنان نیاز به توجه بیشتر در این زمینه وجود دارد. در واقع می توان بیان داشت که لازم است لایحه دولت با محوریت رفع ناترازی های کلان اقتصادی تهیه و تقدیم مجلس شود. در حال حاضر، ناترازی های موجود در حوزه انرژی و شبکه بانکی به عنوان موتورهای افزایش نرخ تورم، فعال هستند که رفع آنها نیازمند اقدامات سریع و دقیق است.

در راستای موضوعات مذکور، توجه به قوانین دائمی و اسناد بالادستی، همسان سازی حقوق بازنشستگان، حذف یارانه دهک های پردرآمد و تهیه بسته های حمایتی برای اقشار کم درآمد جامعه از محل حذف یارانه خانوارهای پردرآمد، توجه به افزایش حقوق سربازان وظیفه، ازدواج جوانان و جوانی جمعیت از جمله محورهای مورد تأکید مجلس در بررسی لایحه بودجه بود.

مجلس شورای اسلامی در کنار پرداختن به ناترازی ها، احتراز از تصویب احکام غیر بودجه ای و احکامی که شامل اصلاح قوانین دائمی می شد را در دستور کار قرار داد. مطابق اجرای قانون اصلاح مواد (۱۸۰) و (۱۸۲) قانون آیین نامه داخلی مجلس شورای اسلامی و بند «الف» ماده (۱۳) برنامه پنج ساله هفتم پیشرفت جمهوری اسلامی ایران، لایحه و مصوبه مجلس در خصوص بودجه سالیانه کل کشور نباید واجد احکام غیر بودجه ای باشد؛ همچنین نباید منجر به اصلاح قوانین دائمی یا برنامه های پنج ساله پیشرفت شود. اتفاق مهمی که اجرای مداوم آن از سوی مجلس، می تواند موجب کاهش تعداد قوانین در یک موضوع مشترک و همچنین کاهش قوانین معارض با یکدیگر شود. فارغ از تکلیف قانونی که در این زمینه بر عهده مجلس بود، از منظر اقتصادی نیز، احتراز از تصویب احکام این چنینی موجب ارتقای بستر نهادی قانونگذاری و افزایش پیش بینی پذیری اقتصاد می شود که می تواند در میان مدت و بلندمدت، پیامدهای مثبت بر رشد اقتصادی کشور داشته باشد.

یکی از محورهای متفاوت لایحه ارسالی دولت، شفاف سازی، ادغام و یکپارچه کردن بخش مهمی از عملیات مالی دولت بود که هر ساله یا در قانون بودجه ذکر نمی شد یا خارج از سقف بودجه عمومی منابع و مصارف مستقلی داشتند؛ مانند منابع - مصارف سازمان هدفمندی یارانه ها؛ باین وجود، در مصوبات مجلس ارقام مذکور از سقف لایحه خارج شده و مجدداً به شیوه سابق بازگردانده شد. در این گزارش تلاش شده است به اهم تغییرات لایحه تا قانون بودجه ۱۴۰۴ اشاره گردد. همچنین به این موضوع پرداخته شود که این تغییرات چه پیامدهای مثبت و منفی دربر خواهد داشت.

۲. پیشینه

۲-۱. سوابق مطالعاتی در مرکز

جدول ۱. سوابق مطالعات انجام شده در مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی

ردیف	عنوان گزارش	سال انتشار	شماره مسلسل	نام دفتر	توضیحات
۱	بودجه سال ۱۴۰۳ از لایحه تا قانون	۱۴۰۳	۲۰۱۹۲	مطالعات بخش عمومی	در این گزارش به طور تفصیلی به تغییرات ارقام جدا اول کلان، تبصره‌های بودجه و نیز بودجه استانی اشاره شده است.
۲	بودجه سال ۱۴۰۲ از لایحه تا قانون	۱۴۰۲	۱۹۲۷۹	مطالعات بخش عمومی	گزارش مذکور به بررسی مهم‌ترین تغییرات بودجه ۱۴۰۲ از زمان تقدیم لایحه تا تصویب و ابلاغ آن پرداخته است.
۳	بودجه سال ۱۴۰۱ از لایحه تا قانون	۱۴۰۲	۱۸۸۸۷	مطالعات بخش عمومی	این گزارش به اهم نکات قانون بودجه سال ۱۴۰۱ و تغییراتی که قانون بودجه نسبت به لایحه داشته، پرداخته است.

۳. تغییرات در ارقام مهم بودجه ۱۴۰۴

۳-۱. مقایسه ارقام کلان لایحه بودجه با قانون

براساس تغییرات صورت گرفته در فرایند تصویب لایحه بودجه ۱۴۰۴ در مجلس شورای اسلامی، ارقام کلان منابع و مصارف تغییر یافت. در جدول ۲ مقایسه ارقام پیشنهادی منابع و مصارف لایحه و مصوب قانون ارائه شده است:

جدول ۲. مقایسه ارقام کلان لایحه بودجه با قانون سال ۱۴۰۴ (م.ت) [۲] و [۳]

ردیف	لایحه	مصوب	تغییرات
درآمدها	۲۲۷۵	۲۴۴۶	+۱۷۱
واگذاری دارایی‌های سرمایه‌ای	۲۳۳۲	۹۳۰	-۱۴۰۲
واگذاری دارایی‌های مالی	۱۳۸۰	۱۵۸۰	+۲۰۰
مجموع منابع	۵۹۸۸	۴۹۵۶	-۱۰۳۲
اعتبارات هزینه‌ای	۴۰۸۱	۳۳۵۶	-۷۲۵
تملك دارایی‌های سرمایه‌ای	۱۱۹۶	۶۰۰	-۵۹۶
تملك دارایی‌های مالی	۷۱۰	۱۰۰۰	+۲۹۰
مجموع مصارف	۵۹۸۸	۴۹۵۶	-۱۰۳۲

با توجه به اهمیت تغییرات صورت گرفته در فرایند تصویب لایحه بودجه در مجلس شورای اسلامی، در ادامه دلایل تغییر ردیف‌های اصلی تبیین می‌شود.

۲-۳. مقایسه ارقام منابع لایحه بودجه با قانون

الف) درآمدها: در بخش درآمدها، میزان برآورد درآمدهای مالیاتی از ۱۷۰۰ هزار میلیارد تومان به ۱۸۲۰ هزار میلیارد تومان افزایش یافت. این تغییرات بر مبنای برآورد مجلس در خصوص امکان افزایش درآمدهای مالیاتی صورت گرفته است. همچنین سود سهام شرکت‌های دولتی نیز از ۶۰ هزار میلیارد تومان به ۱۰۰ هزار میلیارد تومان افزایش یافته است. این افزایش براساس جزء «۱» بند «ض» تبصره «۲» است که در آن عایدی دولت از سود خالص بانک مرکزی بابت افزایش سرمایه بانک‌های دولتی به میزان ۴۰ هزار میلیارد تومان در سقف منابع دیده شده است. براساس برخی احکام دیگر همچون موارد مندرج در بند «ث» تبصره «۱۴» و عوارض اسباب‌بازی خارجی نیز ردیف سایر درآمدها به میزان ۱۰۸ هزار میلیارد تومان افزایش یافت. در جدول ۳ ارقام کلان ردیف‌های درآمدی در لایحه به همراه میزان مصوب قانون ارائه شده است:

جدول ۳. تغییرات درآمدهای مصوب بودجه نسبت به لایحه (ه.م.ت) [۲] و [۳]

ردیف درآمدی	لایحه	قانون	تغییرات
درآمدهای مالیاتی	۱۷۰۰	۱۸۲۰	+۱۲۰
خالص حقوق ورودی گمرکی	۲۶۴	۲۶۴	-
سود سهام شرکت‌های دولتی	۶۰	۱۰۰	+۴۰
مالکیت دولت در بخش ارتباطات	۲۶	۲۶	-
بهره مالکانه و حقوق دولتی معادن	۵۵	۵۵	-
درآمد حاصل از فروش کالا و خدمات	۶۰,۶	۶۰,۶	-
سایر درآمدها	۱۱۰	۱۲۰,۸	+۱۰,۸
جمع درآمدها	۲۲۷۵	۲۴۴۶	+۱۷۱

ب) واگذاری دارایی‌های سرمایه‌ای: در لایحه پیشنهادی دولت، بودجه هدفمندی و تقویت بنیه دفاعی حسب ماهیت منابع، ذیل واگذاری دارایی‌های سرمایه‌ای قرار داشت. اما براساس تصمیم مجلس شورای اسلامی، این ارقام به میزان ۱۵۳۰ هزار میلیارد تومان از سقف این ردیف جدا شده و به صورت فرابودجه‌ای تصویب شدند. لذا مجموع درآمدهای حاصل از صادرات نفت خام، گاز طبیعی و فرآورده‌های نفتی از ۲۱۰۷ هزار میلیارد تومان به ۵۳۹ هزار میلیارد تومان کاهش پیدا کرد. در ردیف فروش و واگذاری اموال منقول و غیرمنقول میزان پیش‌بینی شده در لایحه ۲۵ هزار میلیارد تومان و تسویه بدهی از طریق واگذاری اموال ۲۰۰ هزار میلیارد تومان بود. براساس احکام مصوب بخش اول قانون بودجه ردیف کلی فروش و واگذاری اموال منقول، غیرمنقول و سایر به ۳۲۵,۵ هزار میلیارد افزایش یافته است. این افزایش به موجب دو حکم تصویبی جدید مجلس شورای اسلامی مندرج در بند الحاقی تبصره «۷» (بند «ج» قانون بودجه) موضوع فروش اموال

وزارت جهاد کشاورزی بابت افزایش سرمایه بانک کشاورزی و صندوق سرمایه‌گذاری حمایت از بخش کشاورزی به میزان ۵۰ هزار میلیارد تومان و حکم جزء «۵» بند «ض» تبصره «۲» موضوع واگذاری اموال و دارایی‌های دولت به میزان ۵۰ هزار میلیارد تومان بابت افزایش سرمایه دولت در بانک‌های دولتی است. در جدول ۴ ارقام کلان واگذاری دارایی‌های سرمایه‌ای ارائه شده است:

جدول ۴. تغییرات واگذاری دارایی‌های سرمایه‌ای مصوب نسبت به لایحه (ه.م.ت) [۲] و [۳]

تغییرات	قانون	لایحه	ردیف درآمدی
-۱۵۶۷	۵۳۹,۵	۲۱۰۷	منابع حاصل از نفت، گاز و فرآورده‌های نفتی
+۶۵	۶۵	-	تفاوت نفت بابت تأمین فرآورده
+۱۰۰	۳۲۵,۵	۲۲۵	فروش، واگذاری اموال منقول و غیرمنقول و سایر
-۱۴۰۲	۹۳۰	۲۳۳۲	جمع واگذاری‌های سرمایه‌ای

ج) واگذاری دارایی‌های مالی: سقف واگذاری دارایی‌های مالی در لایحه ۱۳۸۰ هزار میلیارد تومان بود که در قانون به ۱۵۸۰ هزار میلیارد تومان افزایش یافته است. براساس حکم جزء «۲» بند «ض» تبصره «۲»، موضوع انتشار اوراق مالی اسلامی بابت افزایش سرمایه دولت نزد بانک‌های دولتی به میزان ۵۰ هزار میلیارد تومان، منابع ناشی از فروش و واگذاری اوراق مالی اسلامی از ۷۰۰ هزار میلیارد تومان به ۷۵۰ هزار میلیارد تومان افزایش یافته است. همچنین براساس تکلیف بند «ج» تبصره «۱۴» مبنی بر انتشار اسناد خزانه اسلامی بابت تسویه بدهی‌های دولت به طلبکاران صنعت برق کشور به میزان ۶۰ هزار میلیارد تومان، این اعتبارات در ردیف مجزایی لحاظ شده است. براساس حکم بند «ج» تبصره «۴» موضوع تسویه بدهی دانشگاه‌های علوم پزشکی از محل اختصاص سهام شرکت‌های دولتی به میزان ۸۰ هزار میلیارد تومان، اعتبارات ردیف واگذاری سهام از ۱۳۵ هزار میلیارد تومان به ۲۱۵ هزار میلیارد تومان افزایش یافته است. در جدول ۵ تغییرات میزان مصوب واگذاری دارایی‌های مالی نسبت به لایحه ارائه شده است:

جدول ۵. تغییرات میزان مصوب واگذاری دارایی‌های مالی نسبت به لایحه (ه.م.ت) [۲] و [۳]

تغییرات	قانون	لایحه	ردیف درآمدی
+۵۰	۷۵۰	۷۰۰	فروش و واگذاری اوراق مالی اسلامی
+۶۰	۶۰	-	اسناد خزانه اسلامی بابت تسویه بدهی شرکت‌های وابسته به وزارت نیرو
+۸۰	۲۱۵	۱۳۵	واگذاری سهام
+۱۰	۱۴	۴	سایر
-	۵۴۱	۵۴۱	منابع حاصل از صندوق توسعه ملی
+۲۰۰	۱۵۸۰	۱۳۸۰	مجموع واگذاری دارایی‌های مالی

۳-۳. مقایسه ارقام مصارف لایحه بودجه با قانون

جدول ۶. تغییرات مصارف عمومی مصوب نسبت به لایحه (ه.م.ت) [۲] و [۳]

تغییرات	قانون	لایحه	مصارف
-۷۲۵	۳۳۵۶	۴۰۸۱	اعتبارات هزینه‌ای
-۵۹۶	۶۰۰	۱۱۹۶	تملك دارایی‌های سرمایه‌ای
+۲۹۰	۱۰۰۰	۷۱۰	تملك دارایی‌های مالی
-۱۰۳۲	۴۹۵۶	۵۹۸۸	جمع مصارف عمومی دولت

در لایحه بودجه سال ۱۴۰۴ که از سوی دولت تقدیم مجلس شورای اسلامی شد؛ منابع- مصارف هدفمندی یارانه‌ها و برخی دیگر از اعتبارات مهم که پیش از این در احکام بودجه منعکس می‌شد به جداول کلان بودجه منتقل شده بود. رقم سرجمع مصارف عمومی ۵۹۸۸ هزار میلیارد تومان در نظر گرفته شده بود که از این مقدار حدود ۱۵۳۰ هزار میلیارد تومان مربوط به منابع- مصارف هدفمندسازی یارانه‌ها، نفت طرح‌های خاص و نفت نیروهای مسلح بود که به جداول کلان منتقل شده بودند. در نهایت در مصوبه مجلس، اقلام مذکور از سقف منابع عمومی خارج شدند و رقم مصارف عمومی معادل ۴۹۵۶ هزار میلیارد تومان تصویب شد. با توجه به خارج شدن ۱۵۳۰ هزار میلیارد تومان از سرجمع مصارف، جمع مصارف به جای رقم ۴۴۵۸ هزار میلیارد تومان به ۴۹۵۶ هزار میلیارد تومان رسید که نشان می‌دهد برخی از فصول مصارف نیز نسبت به لایحه افزایش یافته است؛ در این قسمت به تغییرات ارقام مصارف قانون نسبت به لایحه پرداخته شده است.

الف) اعتبارات هزینه‌ای

اعتبارات هزینه‌ای مصوب نسبت به لایحه، رقم ۷۲۵ هزار میلیارد تومان کاهش داشته است. میزان ۹۲۳ هزار میلیارد تومان از اعتبارات مربوط هدفمندی یارانه‌ها از سقف مصارف عمومی خارج شد، همچنین از رقم ۵۶۰ هزار میلیارد تومان مربوط به نفت نیروهای مسلح، مبلغ ۵۰ هزار میلیارد تومان آن در اعتبارات هزینه‌ای پیش‌بینی شده بود که با حذف یکپارچه‌سازی بودجه این مبلغ نیز از سرجمع اعتبارات هزینه‌ای کسر شد. در نهایت پس از اضافه شدن حدود ۲۴۸ هزار میلیارد تومان به اعتبارات هزینه‌ای، رقم مصوب آن به ۳۳۵۶ هزار میلیارد تومان رسید.

ب) تملك دارایی‌های سرمایه‌ای

تملك دارایی‌های سرمایه‌ای نسبت به لایحه با کاهش ۵۹۶ هزار میلیارد تومانی همراه شد. از این مبلغ رقم ۵۱۰ هزار میلیارد تومان مربوط به نفت نیروهای مسلح و ۱۲۶ هزار میلیارد تومان مربوط به نفت طرح‌های خاص بود که از سقف بودجه عمومی خارج شد. مبلغ ۳۰ هزار میلیارد تومان از محل وصول مطالبات دولت از پالایشگاه‌ها و پتروشیمی‌ها به عواید حاصل از واگذاری دارایی‌های سرمایه‌ای و متناظر با آن به اعتبارات تملك دارایی‌های سرمایه‌ای اضافه شد. در نهایت رقم مصوب آن به ۶۰۰ هزار میلیارد تومان رسید.

ج) تملك دارایی‌های مالی

تملك دارایی‌های مالی در لایحه بودجه به میزان ۷۱۰ هزار میلیارد تومان پیش‌بینی شده بود؛ در قانون بودجه به رقم ۱۰۰۰ هزار میلیارد تومان افزایش پیدا کرد. این افزایش، ناشی از اضافه شدن برخی اعتبارات از جمله افزایش سرمایه بانک‌ها به مبلغ ۱۵۰ هزار میلیارد تومان و تأدیه بدهی دولت به صنعت برق به مبلغ ۶۰ هزار میلیارد تومان است.

۴. مهم‌ترین مصوبات مجلس در احکام و تبصره‌های قانون بودجه سال ۱۴۰۳

تبصره «۱». عوارض و مالیات

الف) افزایش مستثنیات سقف معافیت مالیاتی

در بند «الف» تبصره «۱» لایحه دولت، حداکثر مبلغی برای مجموع انواع معافیت‌های مالیاتی اشخاص حقیقی و حقوقی در نظر گرفته شده بود. هدف این بند تعیین سقف استفاده اشخاص از معافیت‌های مالیاتی و زمینه‌سازی برای ساماندهی انواع معافیت‌ها بود. البته در لایحه دولت همچنان دسته‌ای از معافیت‌های مالیاتی که دارای سقف زمانی مشخص بودند، جزء مستثنیات قرار داشتند و می‌توانستند مانند گذشته از معافیت مالیاتی بدون در نظر گرفتن سقفی برای میزان ریالی آنها استفاده کنند و از شمول حداکثر مبلغ معافیت خارج شده بودند.

لازم به توضیح است که معافیت‌های دارای سقف زمانی مشخص یا معافیت‌های مدت‌دار مالیاتی به معنای معافیت از پرداخت مالیات برای یک دوره زمانی مشخص است. به این نحو که برای یک مدت معین، صاحبان درآمد یا دارایی خاص، از پرداخت مالیات معاف می‌شوند مانند معافیت‌های مناطق آزاد، مناطق غیربرخوردار از اشتغال و مناطق کمتر توسعه‌یافته که در این دسته قرار می‌گیرند.

در مصوبه مجلس، مواد (۲ و ۲۸۰) [قانون مالیات‌های مستقیم](#) نیز به موارد مستثنا شده اضافه شد. با توجه به استثناهای سقف‌های تعیین شده، در واقع شرکت‌های بسیار محدودی باقی می‌مانند که این بند بر مالیات پرداختی آنها مؤثر باشد. این مسئله می‌تواند منجر به کاهش توان مالیات‌ستانی دولت و به دنبال آن کاهش منابع عمومی دولت شود. همچنین می‌توان بیان داشت که یکی از مشکلات جدی نظام مالیاتی کشور وجود معافیت‌های مالیاتی گسترده است که اثربخشی آنها در رونق تولید محل تردید است. در مواردی نیز این معافیت‌ها به صورت ناعادلانه‌ای باعث کاهش نرخ مؤثر برخی شرکت‌ها و کاهش درآمدهای دولت شده است. به عنوان نمونه، بررسی پنج شرکت پردرآمد کشور در سال ۱۴۰۰ نشان می‌دهد که نرخ مؤثر آنها معادل ۵، ۶، ۶، ۸ و ۹ درصد است.

ب) بررسی شرایط تخصیص ارز به واردات خودرو

با اصلاحات مجلس در بند «ر» تبصره «۱»، میزان ارز در نظر گرفته شده به منظور واردات خودرو از ۲ میلیارد یورو در لایحه دولت به ۳،۳ میلیارد یورو افزایش پیدا کرد و نرخ تعرفه از ۱۰۰ درصد به ۶۰ درصد کاهش یافت؛ اما این امر توسط هیئت عالی نظارت مغایر با سیاست‌های کلی نظام در امور تشویق سرمایه‌گذاری، سیاست‌های کلی قانونگذاری و سیاست‌های کلی برنامه هفتم شناخته شد. استدلال هیئت نظارت این بود که لازم است تنظیم سیاست‌های پولی، مالی و ارزی با هدف دستیابی به ثبات اقتصادی و مهار نوسانات و تقویت تولید ملی باشد و با توجه به گزارش بانک مرکزی مبنی بر عدم امکان تأمین ارز مازاد بر تعهد دولت در لایحه برای واردات خودرو که موجب ایجاد تشدید ناترازی ارزی و پیامدهای منفی در حوزه اقتصاد می‌شود و نیز ابهامات مطروحه در خصوص واردات بدون انتقال ارز و از محل ارز در اختیار (با منشأ خارجی) برای واردات خودرو، این بند از مصوبه با سیاست‌های کلی مذکور مغایر تشخیص داده شد.

از منظر هیئت عالی نظارت، افزایش ارز تخصیصی واردات خودرو موجب بسط مصارف ارزی و به دنبال آن دشوار شدن کنترل بازار ارز از سوی دولت می‌شود. از سوی دیگر، کاهش نرخ تعرفه واردات خودرو، زمینه کاهش منابع دولت و تشدید کسری بودجه را فراهم می‌کند. دو پیامدی که با سیاست‌های کلی برنامه هفتم مبنی بر ثبات در سطح عمومی قیمت‌ها و نرخ ارز و نیز اجتناب از کسری بودجه، مغایرت داشت. گفتنی است؛ پیرامون موضوع مذکور، نظر مجلس این بود که با افزایش ارز تخصیص داده شده به واردات خودرو هم‌زمان با کاهش نرخ تعرفه واردات، قیمت خودروهای خارجی در بازار تعدیل می‌شود. این تصمیم با هدف ایجاد رقابت در بازار خودرو، بهبود کیفیت و ایمنی خودروهای داخلی و ارتقای سطح فناوری در صنعت خودروی کشور اتخاذ شده بود. از طرفی با توجه به اینکه تولید خودرو به صورت قطعات منفصله از منظر مصارف ارزی تفاوت خاصی با واردات خودرو ندارد و در حال حاضر هیچ سقف و محدودیتی برای تأمین ارز خودروهای مونتاژی در کشور وجود

ندارد؛ این امکان وجود داشت که سقف تأمین ارز واردات و مونتاژ مشترکاً تعیین شود و سقف ارزی هر کدام مشخص شود، بدین ترتیب زمینه افزایش تخصیص ارز جهت واردات خودرو افزایش می‌یافت. در نهایت با اصرار مجلس بر مصوبه خود موضوع به مجمع تشخیص مصلحت نظام ارجاع داده شد و با تصویب مجمع، ارز اختصاص یافته به واردات خودرو مجدداً به ۲ میلیارد یورو کاهش پیدا کرد و حقوق ورودی آن به نرخ ۱۰۰ درصد افزایش یافت.

ج) ابقای معافیت مالیاتی افزایش سرمایه از محل سود انباشته

بند «س» تبصره «۱» لایحه بودجه به دنبال ساماندهی و محدودسازی معافیت مالیاتی موضوع بند «ث» ماده (۱۴) قانون تأمین مالی تولید و زیرساخت‌ها بود که در جریان رسیدگی مجلس به لایحه بودجه ۱۴۰۴ حذف شد. مطابق با بند «ث» ماده (۱۴) [قانون تأمین مالی تولید و زیرساخت‌ها](#)، آن بخش از سود تقسیم نشده شرکت‌های پذیرفته شده در بورس و فرابورس که به حساب سرمایه شرکت انتقال یافته و صرف افزایش سرمایه شود، از مالیات معاف است. با حذف بند «س» لایحه، عیناً معافیت مذکور در بند «ث» قانون تأمین مالی تولید و زیرساخت‌ها برقرار است.

با توجه به اینکه هزینه‌های سود و کارمزد ناشی از تسهیلات بانکی، هزینه قابل قبول مالیاتی است، به منظور اینکه اشخاص حقوقی به جای دریافت تسهیلات بانکی به افزایش سرمایه از محل سود انباشته ترغیب شوند، مشوق مالیاتی برای تأمین مالی از محل سود دوره مالی، در نظر گرفته شده است. این مشوق باید در چارچوبی مشخص و کنترل شده اعطا شود تا امکان اجتناب مالیاتی را مهیا نسازد؛ در غیر این صورت یک شرکت می‌تواند با عدم تقسیم سود و افزایش سرمایه از محل سود دوره مالی، از پرداخت مالیات خودداری نماید. این در حالی است که افزایش سرمایه از طریق افزایش قیمت سهام در بازار، موجب ایجاد عایدی سرمایه برای سهام‌داران این شرکت می‌شود. از آنجایی که در کشور مالیات بر عایدی سرمایه وجود ندارد در صورت اعمال این معافیت برای تمامی شرکت‌های بورسی، سهام‌داران عمده شرکت با افزایش سرمایه از محل سود دوره مالی و در ادامه کسب درآمد از محل عایدی سهام می‌توانند از پرداخت هرگونه مالیات خودداری نمایند؛ بنابراین متن لایحه بودجه که اقدام به محدودسازی این بهره‌مندی به شرکت‌های تولیدی و ایرانگردی می‌کرد؛ تا حدی مانع از کاهش درآمدهای مالیاتی دولت می‌شد. لازم به ذکر است؛ که این حکم لایحه به دلیل اصلاح قوانین دائمی (بند «ث» ماده (۱۴) قانون تأمین مالی تولید و زیرساخت‌ها) مغایر بند «الف» ماده (۱۳) برنامه هفتم پیشرفت بود.

د) افزایش سرمایه بانک‌های دولتی از محل سود بانک مرکزی

مطابق با بند «ط» تبصره «۱» لایحه بودجه (۵۰٪) از سود بانک مرکزی عایدی دولت می‌شد که این امر برخلاف [قانون بانک مرکزی](#) است و در مصوبات مجلس حذف شد. براساس ماده (۵۶) قانون بانک مرکزی، بانک مرکزی موظف است سالیانه پنجاه درصد (۵۰٪) سود خالص قبل از مالیات خود را به حساب اندوخته قانونی منظور کند و باقی‌مانده را پس از افزایش سرمایه بانک‌های دولتی (موضوع تبصره «۲» ماده (۲۹) قانون)، به دولت پرداخت کند. در نتیجه با حذف بند مذکور، مطابق با قانون بانک مرکزی، اولویت هزینه کرد سود بانک مرکزی با افزایش سرمایه بانک‌های دولتی است و از آنجا که منابع لازم برای افزایش سرمایه بانک‌های دولتی عدد قابل توجهی است، عملاً تمام ۵۰ درصد باقی‌مانده صرف افزایش سرمایه بانک‌های دولتی می‌شود.

ه) تعیین نرخ ارز مبنای محاسبه حقوق گمرکی براساس میانگین قیمت ارز در اسفندماه ۱۴۰۳

در بند «ع» تبصره «۱» لایحه دولت، نرخ ارز مبنای محاسبه حقوق ورودی (به استثنای کالاهای اساسی و دارو، ملزومات مصرفی پزشکی، شیر خشک اطفال و مواد اولیه آنها)، معادل نرخ ارز مرکز مبادله طلا و ارز در روز اظهار تعیین شده بود. اما در مصوبه مجلس، نرخ ارز مبنای حقوق گمرکی به جای روز اظهار، میانگین اسفندماه ۱۴۰۳ تعیین شد. این حکم خلاف ماده (۱۴) [قانون گمرکی](#) که ملاک را روز اظهار قرار داده است، می‌باشد.

و) کاهش نرخ مالیات برای واحدهای تولیدی از ۲۵ درصد به ۲۰ درصد

بند «و» تبصره «۱» لایحه بودجه، به کاهش نرخ مالیات واحدهای تولیدی که در بازار بورس و فرابورس پذیرفته شده بودند از ۲۵٪ به ۲۰٪ اشاره داشت، اما در مصوبه مجلس، کاهش نرخ مالیات به کل واحدهای تولیدی تعمیم یافت و در بند «ک» [قانون بودجه](#) لحاظ شد. با توجه به رشد کم و ناپایدار بخش تولید در سال‌های اخیر و افزایش هزینه‌های تولید ناشی از نوسانات نرخ ارز و ناپایداری انرژی و قطعی گاز و برق واحدهای تولیدی، تخفیف ۵ درصد مالیات بر عملکرد مشمول کلیه واحدهای تولیدی، می‌تواند به ثبات اقتصادی کمک کند. گفتنی است؛ در قوانین بودجه سال‌های ۱۴۰۱ و ۱۴۰۲ نیز چنین تخفیفی برای واحدهای تولیدی لحاظ شده بود.

تبصره «۲». تأمین مالی داخلی و خارجی

الف) مخالفت با تأسیس نهاد سپرده‌گذاری مرکزی اوراق دولتی و بازار اوراق مجزا

در بند «ز» تبصره «۲» لایحه دولت مجوز تأسیس نهاد جدیدی با عنوان سپرده‌گذاری مرکزی اوراق دولتی در بانک مرکزی داده شده بود که این موضوع با مخالفت مجلس از مصوبات قانون بودجه حذف شد. براساس ماده (۴) [قانون بازار اوراق بهادار جمهوری اسلامی ایران](#) صدور، تعلیق و لغو مجوز فعالیت شرکت‌های سپرده‌گذاری مرکزی اوراق بهادار و تسویه وجوه جزء وظایف شورای عالی بورس عنوان شده است؛ لذا این حکم غیربودجه‌ای بود و مغایر با بند «الف» ماده (۱۳) برنامه هفتم پیشرفت و نیز قانون اصلاح مواد (۱۸۰) و (۱۸۲) قانون آیین‌نامه داخلی مجلس شورای اسلامی قرار داشت. همچنین تشکیل بازار مجزای فروش اوراق دولتی علاوه بر هزینه‌های اجرایی بالا مخاطراتی به همراه داشت. این اختیار عمل بیشتر می‌توانست به ایجاد اختلال در بازار سرمایه منجر شود؛ بدین نحو که با انجام معاملات دولتی خارج از نظم موجود در بازار سرمایه، سایر معاملات متأثر شده و نقدینگی بازار تحت تأثیر قرار بگیرد. این امر بر نرخ بازدهی اوراق و به تبع آن هزینه تأمین مالی دولت نیز مؤثر بود. با توجه به زیرساخت مناسب فعلی در فرابورس، تشکیل بازار مجزا هزینه‌های بسیار زیاد و غیرضروری را به دنبال داشت. براساس اصول توسعه بازار بدهی که امری بسیار مهم به منظور افزایش ظرفیت انتشار اوراق دولتی و کاهش هزینه مالی دولت است، تفکیک بازار بدهی به چند بازار، عمق آن و نقدشوندگی اوراق دولتی را کاهش می‌داد. هدف دولت از این حکم تفکیک بازار بدهی دولتی از بقیه بازار بدهی نبود؛ اما این اقدام می‌توانست زمینه آن را فراهم کند و مشکلات مذکور را به دنبال داشته باشد. لذا حذف این بند می‌تواند به مدیریت منسجم‌تر اوراق بدهی دولت کمک نماید.

ب) تعیین سقف مجوز صدور اوراق تضمین

بند «ص» تبصره «۲» لایحه بودجه به معرفی اوراق جدیدی به نام اوراق ضمان اختصاص داشت. این اوراق در راستای اجرای بند «ب» ماده (۱۰) قانون برنامه هفتم طراحی شده بود. براساس این حکم لایحه سازمان برنامه و بودجه مجاز به انتشار - واگذاری اوراق ضمان تا سقف تضمین دولت بود. این اوراق در صورت عدم ایفای تعهد در سررسید اقساط و یا موعد بازپرداخت اصل تسهیلات، به اوراق مالی اسلامی تبدیل می‌شدند و قابل معامله در بازار سرمایه بودند؛ همچنین سازمان مجاز بود در سررسید تضامین بودجه عمومی نسبت به انتشار اوراق مالی اسلامی جدید یا جایگزینی آن با اوراق قبلی اقدام کند. مطابق جزء «۶» بند «ب» ماده (۱۰) قانون برنامه هفتم هرگونه استفاده دولت و شرکت‌های دولتی از تسهیلات شبکه بانکی باید در قالب تحویل اوراق مالی اسلامی باشد. از این رو در متن لایحه، اوراق ضمان در نظر گرفته شده بود تا به نوعی نقش وثیقه را برای اخذ تسهیلات ایفا نماید و در صورت عدم ایفای تعهد در سررسید به اوراق قابل معامله تبدیل شود. لایحه مذکور از چند منظر دارای ابهام بود. از جمله این موارد می‌توان به نبود تعریف قانونی از اوراق ضمان و مشخص نبودن نقش قانون بودجه بر تعیین میزان سقف اوراق ضمان اشاره کرد.

در جزء «۶» بند «ب» ماده (۱۰) قانون برنامه هفتم تصریح شده است از زمان لازم‌الاجرا شدن این قانون، هرگونه استفاده دولت و شرکت‌های دولتی از منابع شبکه بانکی باید در قالب تحویل اوراق مالی اسلامی قابل معامله در بازار سرمایه به مؤسسات اعتباری صورت گیرد. در حکم مندرج در لایحه عبارت را به این نحو تعبیر کرده بود که پس از عدم ایفای تعهد باید اوراق قابل معامله باشد، اما در متن جزء «۶» بند «ب» ماده

(۱۰) قانون برنامه مقید نکرده است که اوراق مذکور صرفاً پس از عدم ایفای تعهد قابل معامله باشد. از سویی دیگر در لایحه اشاره شده بود که سازمان برنامه مجاز است در سررسید تضامین بودجه عمومی نسبت به انتشار اوراق مالی اسلامی جدید یا جایگزینی آن با اوراق قبلی اقدام نماید. نکته حائز اهمیت پیرامون این بخش از لایحه این بود که در موعد سررسید اوراق ضمان و عدم ایفای تعهدات دولت، اوراق به صورت خودکار به اوراق بدهی قابل معامله در بازار سرمایه تبدیل می‌شد. در این صورت جایگزینی آن با اوراق جدید، کارکرد اوراق ضمان را از بین می‌برد. بنابر آنچه که مطرح شد و به منظور رفع ایرادهای لایحه، مجلس حکم را با در نظر گرفتن سقف برای اوراق ضمان و نیز تبیین سازوکار کنترلی به منظور مدیریت تبدیل اوراق ضمان به اوراق مالی اسلامی تصویب کرد.

با توجه به کنترل ترازنامه نظام بانکی، در صورتی که دولت و شرکت‌های دولتی بتوانند بدون محدودیت از منابع بانکی استفاده کنند؛ منجر به برون‌رانی بخش خصوص خواهد شد، به همین جهت در قانون بودجه سقفی برای این موضوع در نظر گرفته شد. از طرفی در صورت تبدیل اوراق ضمان به اوراق مالی اسلامی (در سررسید) باید از ظرفیت اوراق مالی اسلامی سال جاری دولت کاسته می‌شد؛ چراکه در غیر این صورت حجم قابل توجهی از اوراق مالی اسلامی خارج از بودجه منتشر می‌شد که بازپرداخت اصل و سود آن در بودجه پیش‌بینی نشده بود. مسئله‌ای که در قانون بودجه به آن پرداخته شد.

ج) تأمین مالی افزایش سرمایه بانک‌های دولتی

بند «ط» تبصره «۲» لایحه بودجه به تعیین منابع افزایش سرمایه بانک‌های دولتی اختصاص داشت. براساس لایحه بودجه منابع تأمین مالی افزایش سرمایه بانک‌های دولتی عبارت بود از: بازپرداخت وجوه اداره شده نزد بانک‌ها، بازپرداخت تسهیلات حساب ذخیره ارزی و سایر مطالبات دولت که براساس مقررات بانک مرکزی وصول آنها در حوزه اختیارات بانک مرکزی است. طی مصوبات مجلس در بند «ض» قانون بودجه ضمن تعیین حداقل رقم افزایش سرمایه بانک‌ها به میزان ۲۰۰ هزار میلیارد تومان، منابع تأمین مالی آن نیز گسترش یافت؛ از جمله: عایدی حاصل از سود خالص بانک مرکزی، انتشار اوراق مالی اسلامی قابل مبادله در بازار سرمایه، واگذاری حق بهره‌برداری از معادن و میادین نفت و گاز، واگذاری اموال و دارایی‌های دولت و سهام و سهم‌الشرکه دولت و جایگزینی بدهی بانک‌ها به بانک مرکزی به بدهی دولت به بانک مرکزی. منابعی که از محل آنها دولت مکلف به افزایش سرمایه بانک‌ها شده است، با کیفیت نقدشوندگی بهتری نسبت به لایحه قرار دارد.

د) مخالفت با انتقال دارایی صندوق بازنشستگی در قالب حکم یک‌ساله بودجه

در بند «ع» تبصره «۲» لایحه، دولت مجاز شده بود اموال و دارایی‌های صندوق‌های بازنشستگی که بیش از ۵۰ درصد پرداختی‌های آنها از طریق بودجه عمومی است را بابت تأدیه بدهی به تأمین اجتماعی واگذار کند و در عوض دولت تعهدات این صندوق‌ها را برعهده بگیرد. این حکم بخشی از اصلاح ساختاری بودجه بود که در بندهای «۲ و ۱۷» ماده (۱۱۹) قانون برنامه هفتم نیز بر آن تأکید شده است. به موجب ماده (۱۱۹)، دولت مکلف است حداکثر ظرف یک سال پس از لازم‌الاجرا شدن قانون برنامه هفتم نسبت به رفع ناترازی‌های اقتصاد کلان و تعیین تکلیف بدهی‌های خود به سازمان تأمین اجتماعی اقدام لازم را در چارچوب قوانین به عمل آورد.

ه) مجوز تهاتر بدهی دولت به اشخاص حقیقی و حقوقی با بدهی آنها به بانک‌ها

در بند الحاقی تبصره «۲» (بند «ع» قانون بودجه) مجلس به دولت اجازه داده است تا در صورت درخواست متقاضیان، مطالبات قطعی اشخاص حقیقی و حقوقی از جمله مطالبات نهادهای عمومی غیردولتی، شهرداری‌ها از دولت را با بدهی اشخاص به بانک‌ها تهاتر کرده و در ازای آن بدهی بانک‌ها به بانک مرکزی نیز با بدهی دولت به بانک مرکزی جایگزین می‌شود. اگرچه تسویه بدهی‌های دولت ضروری است، اما این شیوه از تهاتر بدهی‌ها برای شبکه بانکی یادگیری منفی ایجاد می‌کند و انگیزه بانک‌ها برای اعتبارسنجی مناسب جهت پرداخت تسهیلات را کاهش می‌دهد؛ زیرا اضافه‌برداشت بانک‌ها با بدهی دولت به این نهادها تهاتر شده و بدهی بانک به دولت منتقل می‌شود. از سوی دیگر، بدهی دولت به بانک مرکزی جزء مانا و پایدارتری در ترازنامه بانک مرکزی است که احتمال تسویه آن کمتر از بدهی بانک‌ها به بانک مرکزی است.

تبصره «۳». نفت و روابط مالی آن با دولت

الف) تعیین سهم حساب بهینه‌سازی انرژی از صادرات نفت و گاز

بر اساس جزء «۲» بند «الف» ماده (۴۶) قانون برنامه هفتم پیشرفت، دولت مکلف است به منظور ایجاد هماهنگی فرابخشی حوزه بهینه‌سازی مصرف انرژی، «سازمان بهینه‌سازی و مدیریت راهبردی انرژی» را زیر نظر رئیس جمهور از تجمیع و ادغام ظرفیت‌های سازمانی موجود در شرکت بهینه‌سازی مصرف سوخت، سازمان انرژی‌های تجدیدپذیر، بهره‌وری انرژی برق (ساتبا)، ستاد مدیریت حمل و نقل و سوخت تأسیس نماید و به منظور تسهیل در شکل‌گیری بازار بهینه‌سازی انرژی، حساب بهینه‌سازی مصرف انرژی را نزد خزانه‌داری کل کشور ایجاد کند. بدین منظور برای حساب مذکور منابعی در قانون برنامه پیش‌بینی شده است که از جمله آن‌ها می‌توان به سهم سالیانه معادل ۱٪ از منابع حاصل از صادرات نفت خام، میعانات گازی و خالص صادرات گاز طبیعی اشاره کرد.

همان‌طور که از متن قانون برنامه نیز استنباط می‌شود، این سهم سالیانه جدای از سهم دولت از منابع صادرات نفت خام، میعانات گازی و خالص صادرات گاز طبیعی است؛ لذا باید به صورت مشخص و صریح در بودجه ۱۴۰۴ لحاظ می‌شود. موضوعی که در لایحه دولت به آن پرداخته نشده بود. با مصوبه مجلس، این تکلیف قانونی در بند «الف» تبصره «۳» مدنظر قرار گرفت و سهم ۱٪ حساب بهینه‌سازی مصرف انرژی به صورت مستقل از سهم دولت تصریح شد.

ب) اصلاح رابطه مالی دولت با شرکت ملی نفت

در جزء «۲-۲» بند «الف» تبصره «۳» دولت مکلف شد در راستای اجرای بند «الف» ماده (۱۵) برنامه هفتم نسبت به اصلاح روابط مالی با شرکت نفت اقدام نماید و ظرف ۹ ماه شرکت نفت نسبت به عقد قرارداد در خصوص میادین بزرگ کشور اقدام نماید؛ در غیر این صورت سهم شرکت نفت در سه ماه پایانی سال نیم واحد درصد کاهش می‌یابد. در حال حاضر سهم شرکت ملی نفت از درآمدهای نفتی معادل ۱۴٫۵ درصد است و بر اساس تکلیف قانونی اشاره شده در برنامه هفتم پیشرفت، وزارت نفت مکلف است در مورد میادین در حال بهره‌برداری یا دارای قرارداد توسعه فعلی، نسبت به عقد قراردادهای مجزا با شرکت ملی نفت ایران با رعایت قوانین در قالب قراردادهای بلندمدت به تفکیک میدان-مخزن نفت و گاز و اقدام کند.

ج) تعیین سهم صندوق توسعه ملی از صادرات تهاتری نفت و فراورده‌های نفتی

در بند «الف» تبصره «۳» لایحه دولت، از تهاتر و صادرات فراورده‌های نفتی سهمی برای صندوق توسعه ملی در نظر گرفته نشده بود و صرفاً به سهم صندوق توسعه از صادرات نقدی نفت خام اشاره شده بود؛ اما در مصوبه مجلس سهم صندوق توسعه ملی از صادرات تهاتری برابر ۲۰ درصد تعیین شد. مصوبه مجلس توسط شورای نگهبان مغایر با اساسنامه صندوق توسعه ملی تشخیص داده شد و مجلس جهت تأمین نظر شورا سهم صندوق توسعه ملی از منابع این بند را به ۴۸ درصد افزایش داد.

د) اختصاص قیر رایگان به طرح‌های عمرانی دستگاه‌های اجرایی

مطابق بند الحاقی مجلس به تبصره «۳» (بند «ز» قانون بودجه) وزارت نفت مکلف شد به میزان ۲۵ هزار میلیارد تومان مواد اولیه قیر به صورت رایگان در اختیار دستگاه‌های اجرایی از جمله وزارت راه و وزارت آموزش پرورش و بنیاد مسکن جهت آسفالت معابر و مدارس و ... قرار دهد. این حکم مسبوق به سابقه در قوانین بودجه سال‌های گذشته بوده و عملکرد آن طبق گزارش‌های دیوان محاسبات و دستگاه‌های نظارتی دیگر با ایراداتی همراه است. به همین دلیل، سابقاً هیئت عالی نظارت مجمع تشخیص مصلحت نظام، در سال ۱۴۰۲ مصوبه مجلس شورای اسلامی را خلاف سیاست‌های کلی نظام تشخیص داد. علاوه بر آن، در این حکم منابع لازم برای تأمین مواد اولیه قیر (و کیوم باتوم) محل ابهام است؛ زیرا با توجه به افزایش مصرف داخلی فراورده‌های نفتی، دولت به پالایشگاه‌های نفتی بدهکار است و مابه‌التفاوتی جهت تأمین قیر رایگان از محل تخفیف خوراک نفت خام باقی نمی‌ماند. در نتیجه امکان تحمیل این بار مالی بر دولت یا شرکت ملی نفت محل تأمل خواهد بود.

تبصره «۴». شرکت‌های دولتی

الف) رأی به حذف تغییر ماهیت سازمان هدفمندی یارانه‌ها به مؤسسه دولتی

در بند «چ» تبصره «۴» لایحه، دولت در نظر گرفته بود که ماهیت سازمان هدفمندی یارانه‌ها از شرکت دولتی به مؤسسه دولتی تغییر پیدا کند. نظر به اینکه در لایحه، بودجه هدفمندی یارانه‌ها به سقف بودجه عمومی منتقل شده بود؛ لذا تداوم ساختار سازمانی مذکور، منطقی نبود و این نیاز وجود داشت که ماهیت سازمان هدفمندی از شرکت دولتی به مؤسسه دولتی تغییر پیدا کند. با تغییری که در قانون بودجه پیرامون سقف بودجه عمومی رخ داد و منابع-مصارف هدفمندی از سقف بودجه عمومی خارج شد؛ لذا تغییر مذکور نیز از توجیه قبلی برخوردار نیست و طبیعی بود که این بند حذف شود.

ب) تسویه بدهی دانشگاه‌های علوم پزشکی به بیمه‌ها از طریق واگذاری سهام

بر اساس بند الحاقی مجلس به تبصره «۴» (بند «ج» قانون بودجه) دولت مکلف شد به منظور تسویه بدهی دانشگاه‌های علوم پزشکی تا سقف ۸۰ هزار میلیارد تومان از محل واگذاری شرکت‌های دولتی اختصاص دهد. لازم به توضیح است روش پیش‌بینی شده با اصول بودجه‌ریزی مطابقت نداشته و رویه غیرشفاف و ناکارایی را بنا نهاده است که البته امکان اجرایی شدن آن نیز با ابهامات جدی روبه‌رو است.

تبصره «۵». بودجه

الف) تکلیف به ارائه برنامه‌های دستگاه‌های اجرایی در مرحله دوم بودجه

بند «الف» تبصره «۵» در مجلس شورای اسلامی با اصلاحاتی همراه شد و مطابق مصوبه مجلس، سازمان برنامه و بودجه کشور مکلف گردید، متناسب با اهداف و تکالیف در نظر گرفته شده برای دستگاه‌های اجرایی و سایر اهداف قانونی دستگاه‌ها در سایر قوانین، اعتبارات لازم را در قالب برنامه‌های اجرایی و اهداف کمی ذیل دستگاه اجرایی مشخص کند. این برنامه‌ها مبنای صدور تخصیص پرداخت و نظارت دیوان محاسبات کشور است. این حکم به موجب تکلیف بند «پ» ماده (۱۳) قانون برنامه هفتم پیشرفت، اصلاح شده است. درواقع می‌توان این مصوبه مجلس را گامی جهت حرکت به سمت بودجه‌ریزی برنامه‌محور که در قانون برنامه به آن تأکید شده است، قلمداد کرد. در لایحه به اهداف و تکالیف در نظر گرفته شده برای دستگاه‌های اجرایی جهت تخصیص منابع اشاره نشده بود.

در شرایطی که رویکرد هزینه‌محور و دستگاهی به جای نگاه خروجی‌محور و برنامه‌ای بر تدوین و تصویب سند بودجه حاکم باشد، کنترل هزینه‌های دولت، دشوار و حتی غیرممکن است. برنامه‌محور کردن بودجه از آن جهت دارای اهمیت است که می‌تواند پرداختی هزینه‌ها را به خروجی مشخص، تعریف شده و قابل ارزیابی پیوند زند و بستر لازم برای اتصال بودجه و برنامه را ایجاد کند. موضوعی که می‌تواند به دولت جهت اولویت‌بندی میان اهداف مختلف خود با صرف هزینه‌های کمتر و افزایش رضایت شهروندان کمک کند. کلان‌پروژه‌ای که در قانون بودجه ۱۴۰۴، گامی جهت تحقق آن برداشته شده است.

ب) پرداخت حداقل ۲۰ درصد اعتبارات به صورت اعتبار الکترونیکی به ذی‌نفع نهایی

در بند «پ» تبصره «۵» لایحه بودجه، دولت مجاز بود تا سقف ۴۵ درصد از اعتبارات دستگاه‌های اجرایی را به شیوه تخصیص اعتبار الکترونیک به ذی‌نفع نهایی انجام دهد. این حکم در مجلس تغییر یافته و اولاً به جای «اجازه» دولت «مکلف» به اجرای آن شد و ثانیاً نصاب اجرایی این حکم به حداقل ۲۰ درصد از تخصیص اعتبارات هزینه‌ای و تملک سرمایه‌ای تغییر یافت. این بند در راستای جزء «۱» بند «ب» ماده (۱۳) قانون برنامه هفتم پیشرفت و برای هوشمندسازی و افزایش کارایی پرداخت‌های بودجه تصویب شده است.

یکی از مسائل مرتبط با مدیریت جریان نقدی دولت، رسوب منابع نزد دستگاه‌های اجرایی است. به‌بیانی دیگر، اعتباراتی که دستگاه‌های اجرایی انگیزه دارند هر چه زودتر در اوایل سال دریافت کنند، بعضی اوقات، مدت زیادی بدون هزینه‌کرد در سپرده آن باقی می‌ماند؛ درحالی‌که دولت برای پرداخت مصارف ضروری در برخی از مقاطع سال با کمبود منابع نقد مواجه است. به همین منظور، در این حکم سازوکاری طراحی شده

است که تخصیص اعتبارات دستگاه‌های اجرایی به جای شیوه سابقاً نقدی (ریالی)، در قالب اعتبار الکترونیکی صورت پذیرد. این حکم موجب می‌شود دستگاه‌های اجرایی منابع نقد نزد خود نگه‌داری نکنند و مدیریت نقدینگی دولت بهتر انجام پذیرد.

ج) پیش‌بینی جبران قدرت خرید خانوارهای کم‌درآمد متناسب با اصلاح نرخ ارز ترجیحی

مطابق با بند الحاقی مجلس به تبصره «۵» (بند «چ» قانون بودجه) دولت مکلف شد تا منابع حاصل از تغییر نرخ ارز ترجیحی را در یک ردیف مجزا ثبت کرده و بابت جبران قدرت خرید خانوارهای دهک‌های متوسط و پایین درآمندی متناسب با تعدیل نرخ ارز تخصیص دهد. رقم ۱۰۲ هزار میلیارد تومان درآمد حاصل از افزایش نرخ ارز ترجیحی در سال ۱۴۰۴ نسبت به میانگین سال ۱۴۰۳ برای این تکلیف قانونی دولت لحاظ شده است.

تبصره «۶». صنعت، معدن و ارتباطات

الف) افزایش اعتبارات ارتقای هوشمندسازی دولت

براساس بند الحاقی مجلس به تبصره «۶» (بند «پ» قانون بودجه) دستگاه‌های دولتی مکلف شدند ۱٪ از اعتبارات هزینه‌ای به‌استثنای فصول (۷، ۵، ۱) بابت رفع نقاط ضعف و ارتقای امنیت رایانیکی تخصیص دهند. همچنین اجازه داده شد جهت تحقق دولت هوشمند و هوش مصنوعی علاوه بر اعتبارات مزبور، حداقل ۵/۰ درصد دیگر نیز تخصیص یابد.

تبصره «۷». آب، کشاورزی و محیط زیست

الف) توسعه طرح‌های بخش کشاورزی

براساس بند «ج» قانون بودجه ۱۴۰۴ دولت مکلف است در سال مذکور حداقل ۳٪ از منابع اختصاص یافته از محل استقراض دولت از صندوق توسعه ملی را به اجرای طرح‌های عمرانی آب و خاک و آبیاری نوین در مزرعه، آبخیزداری، آبخیزداری و لایروبی و احیای قنات و آب‌بندان‌ها و احداث و تکمیل جاده‌های بین مزارع اختصاص دهد. با تصویب این حکم که الحاق مجلس به لایحه دولت بود، حدود ۱۶ هزار میلیارد تومان از منابع دولت به طرح‌های مطرح شده در این حکم، اختصاص می‌یابد.

ب) تخصیص منابع به صندوق‌های حمایت از توسعه بخش کشاورزی و افزایش سرمایه بانک کشاورزی

به موجب این الحاق مجلس که در بند «چ» قانون بودجه لحاظ شد، وزارت امور اقتصادی و دارایی مکلف گردید اموال غیرمنقول مازاد وزارت جهاد کشاورزی (مشروط به اتمام فرایند ارزش‌افزایی در مرکز مولدسازی دولت) تا مبلغ ۵۰ هزار میلیارد تومان با نسبت ۸۰٪ به صندوق‌های حمایت از توسعه بخش کشاورزی و ۲۰٪ آن را برای افزایش سرمایه به بانک کشاورزی اختصاص دهد. منابع در نظر گرفته شده برای تکالیف مذکور، دارای بیش‌برآوردی است. مولدسازی اموال دولت طی سالیان اخیر، عملکرد قابل توجهی نداشته است؛ لذا اختصاص ۵۰ هزار میلیارد تومان از محل فروش اموال مازاد وزارتخانه مذکور و انجام تکالیف این بند با چالش جدی مواجه است.

تبصره «۸». آموزش، پژوهش و فرهنگ

الف) اختصاص ۱ درصد از هزینه‌های شرکت‌های دولتی به فعالیت‌ها و تولیدات فرهنگی

بند «ث» تبصره «۸» لایحه بودجه در جریان رسیدگی مجلس به کلی تغییر یافت و طبق قانون بودجه شرکت‌های دولتی، بانک‌ها و مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت مندرج در قانون بودجه سنواتی مکلفند حداقل یک درصد (۱٪) از محل اعتبار هزینه‌های خود را برای هم‌افزایی و ارتقای فعالیت‌ها و تولیدات فرهنگی تأمین اعتبار نمایند. شرکت‌های دولتی، بانک‌ها و مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت موضوع این جزء که براساس آخرین حسابرسی انجام شده پس از کسر ۱٪ مذکور زیان ده تلقی می‌شوند، مشمول این حکم نمی‌شوند. همچنین به خزانه‌داری

کل کشور تکلیف شد، در صورت استنکاف شرکت دولتی از اجرای این حکم، اعتبارات مورد نظر را در بازه‌های سه‌ماهه از حساب شرکت برداشت کند.

در متن مصوب کمیسیون تلفیق و صحن، اختصاص حداقل ۱٪ از اعتبار هزینه‌ای شرکت‌های دولتی، بانک‌ها و مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت بدون در نظر گرفتن تمایز میان شرکت‌های سودده و زیان‌ده تصویب شده بود و شرکت‌های دولتی، بانک‌ها و مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت موضوع این جزء که براساس آخرین حسابرسی انجام شده پس از کسر ۱٪ مذکور زیان‌ده تلقی می‌شوند، از شمول این حکم مستثنا نشده بودند. موضوعی که در مجمع تشخیص مصلحت نظام به آن پرداخته شد. براساس مصوبه مجلس حدود ۳۰ هزار میلیارد تومان از منابع شرکت‌های دولتی وارد بودجه عمومی می‌شد و درواقع منابع - مصارف بودجه عمومی را ۳۰ هزار میلیارد تومان افزایش می‌داد؛ اما با اصلاحی که به‌دنبال ایراد مجمع تشخیص مصلحت نظام صورت گرفت، با در نظر گرفتن ۱٪ اعتبار هزینه‌ای شرکت‌های دولتی سودده و سربه‌سر، نزدیک به ۹,۷ هزار میلیارد تومان از این ناحیه وارد بودجه عمومی شد. اعتباری که ذیل بودجه اختصاصی سازمان و برنامه و بودجه کشور معادل ۹,۷ هزار میلیارد تومان در جدول ۷ قانون بودجه لحاظ شده است. در جدول ۱۲ قانون بودجه نیز برنامه هم‌افزایی و ارتقای فعالیت‌ها و تولیدات فرهنگی از محل منابع مذکور با تعیین دستگاه متولی ذکر شده است.

در قانون بودجه سال ۱۴۰۳ نیز در ابتدا حکمی مشابه تصویب شد؛ اما به دلیل مشکلات مهمی که حکم مذکور ایجاد می‌کرد، مجلس شورای اسلامی نسبت به اصلاح حکم در [قانون بودجه ۱۴۰۳](#)، در قالب اصلاحیه قانون بودجه اقدام کرد.

تبصره «۹». قضایی، انتظامی و دفاعی

الف) مجوز واردات خودروهای عملیاتی فراجا

در جریان رسیدگی مجلس به لایحه بودجه با الحاق یک بند به تبصره «۹» (بند «پ» قانون بودجه) به فرماندهی انتظامی جمهوری اسلامی ایران اجازه داده شد متناسب با مأموریت‌های عملیاتی پلیس و به منظور نوسازی، به‌روزرسانی ناوگان خودرویی و ارتقای توان عملیات خودرویی خود، نسبت به واردات و ترخیص (۴۰۰۰) دستگاه خودرو اقدام کند. حقوق ورودی (حقوق گمرکی و سود بازرگانی) ناشی از اجرای این حکم در سقف یکصد هزار میلیارد ریال به صورت جمعی - خرجی از طریق ردیف مربوط منظور می‌شود. از آنجا که این الحاق به صورت جمعی - خرجی مصوب شده است، مغایر با ماده (۲۷) قانون برنامه پنج‌ساله هفتم پیشرفت نیست. پیش‌بینی می‌شود، تأمین این تعداد از خودرو حداقل به میزان ۴ هزار میلیارد تومان، منابع مالی نیاز داشته باشد؛ لذا رقم در نظر گرفته شده برای واردات، دارای کم‌برآوردی نیست.

تبصره «۱۰». مسکن و حمل و نقل

الف) اعطای زمین رایگان به منظور حمایت از خانواده و جمعیت

در بند الحاقی مجلس به تبصره «۱۰» (بند «ت» قانون بودجه) دولت مکلف شد به خانوارهای دارای چهار فرزند و بیشتر مطابق شرایط مندرج در قانون حمایت از خانواده و جوانی جمعیت یک قطعه زمین رایگان اعطا کند. از آنجا که بودجه علاوه بر سیاستگذاری بخش عمومی، سند مالی اداره کشور است، لازم است تا در آن کلیه منابع و مصارف به صورت ریالی برآورد شود و در جداول کلان منظور گردد. در این حکم برآورد ریالی هزینه‌های دولت منظور نشده است. به تبع اجرای این تکلیف برای دولت، هزینه‌هایی را به‌دنبال دارد که ضرورت داشت مطابق با قانون محاسبات عمومی کشور به آن پرداخته می‌شد. از سوی دیگر این حکم برای دولت، عدم انتفاع نیز به همراه دارد. اصل جامعیت بودجه نیز بیان می‌دارد که بودجه باید تمام منابع درآمدی دولت و تمام مصارف آن را دربرگیرد.

مطابق با اصل سالیانه بودن بودجه، بودجه برای یک دوره زمانی مشخص یک سال مالی تهیه و تصویب می‌شود. بر همین اساس است که قانون اصلاح مواد (۱۸۰ و ۱۸۲) قانون آیین‌نامه داخلی مجلس و بند «الف» ماده (۱۳) برنامه پنج‌ساله هفتم پیشرفت، تبیین می‌نماید که

قانون بودجه نباید شامل احکام غیربودجه‌ای باشد. بنابراین سیاست حمایت از خانواده و جوانی جمعیت مستلزم تصویب قوانین دائمی است. از آنجاکه قانون دائمی در مورد موضوع خانواده و جوانی جمعیت وجود دارد؛ لذا لازم است هر گونه اعمال سیاست‌های حمایتی جدید یا تغییر رویه‌های قبلی در بستر اصلاح قانون دائمی پیگیری شود.

ب) افزایش سرمایه بانک مسکن

در بند الحاقی مجلس به تبصره «۱۰» دولت مکلف شد به میزان ۱۰۰ هزار میلیارد تومان از طریق روش‌های مختلف از جمله انتشار اوراق و واگذاری شرکت‌های دولتی نسبت به افزایش سرمایه بانک مسکن و افزایش تسهیلات‌دهی به طرح‌های نهضت ملی مسکن اقدام نماید. به نظر می‌رسد منابع پیش‌بینی شده در بند مذکور قابلیت تحقق نداشته باشد و عملاً جریان نقدی برای افزایش سرمایه بانک ایجاد نکند. این الحاق در بند «ح» تبصره «۱۰» قانون بودجه تصویب شد.

تبصره «۱۱». حوادث و بحران

الف) اختصاص منابع به استان‌ها جهت پیشگیری و مقابله با حوادث غیرمترقبه

بر اساس الحاقی که در کمیسیون تلفیق انجام گرفت و صحن نیز با آن موافقت کرد. در بند «چ» قانون بودجه، از محل اعتبارات بند «م» ماده (۲۸) قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲) حداقل ۲۰٪ به اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای هر استان مندرج در جدول شماره ۱۰ قانون بودجه اختصاص یافت. مطابق با این الحاق، اعتبارات در نظر گرفته شده در اختیار شورای برنامه‌ریزی و توسعه هر استان حداقل در فواصل چهارماهه قرار می‌گیرد.

مطابق با قانون بند «م» ماده (۲۸) قانون الحاق (۲) از ابتدای سال ۱۳۹۵ دولت می‌تواند بخشی از اعتبارات صدرالاشاره در این بند را به ترتیب و میزانی که در قوانین بودجه سنواری تعیین می‌شود به صورت هزینه‌ای و تملک دارایی‌های سرمایه‌ای به جمعیت هلال احمر و وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی اختصاص دهد تا در جهت آمادگی و مقابله با حوادث و سوانح هزینه شود. در بند «چ» قانون بودجه ۱۴۰۴ این اعتبارات به جدول شماره ۱۰ منتقل شده و مستقیم به وزارتخانه‌های مزبور واگذار نشده است. مطابق با جدول ۱۰ قانون بودجه، کل اعتبارات در نظر گرفته شده از این محل برای تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استانی حدود ۵۴ هزار میلیارد تومان است. با توجه به اینکه بند «م» ماده (۲۸) قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲)، ماده (۱۰) قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت و ماده (۱۲) قانون تشکیل سازمان مدیریت بحران کشور به صراحت بیان کردند که اعتبارات پیش‌بینی شده در این قوانین به منظور آمادگی، مقابله و نیز جبران خسارت‌های بعد از وقوع حوادث هزینه شود؛ لذا اختصاص منابع پیش‌بینی شده در این قوانین به تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استانی فقط در صورت تخصیص به محل ذکر شده در قانون، امکان‌پذیر است.

اعتبارات مذکور در واقع دلالت بر هزینه کرد بخشی از اعتبارات عمرانی هر استان در طرح‌های عمرانی با ماهیت پیشگیری از بحران است؛ به نحوی که در سرجمع اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان‌ها نیز لحاظ نشده‌اند و یک سرفصل جداگانه‌ای با عنوان اجرای بند «چ» تبصره «۱۱» از طریق بند «م» ماده (۲۸) قانون الحاق (۲) در جدول ۱۰ لحاظ شده و لازم است در تملک دارایی‌های سرمایه‌ای که جنبه پیشگیری دارند، هزینه شود. به عنوان مثال، در جدول ۱۰ بیان شده است که از کل مبلغ ۵۴ هزار میلیارد تومان در نظر گرفته شده از این محل، مبلغ ۵ هزار میلیارد تومان صرف ترمیم و احداث جاده‌های بین مزارع شود. سهم هر استان نیز توسط سازمان برنامه و بودجه کشور ابلاغ می‌گردد.

در بند «م» ماده (۲۸) قانون الحاق (۲) بیان شده است که دولت می‌تواند اعتبارات لازم برای پیش‌آگاهی، پیشگیری، امداد رسانی، بازسازی و نوسازی مناطق آسیب‌دیده از حوادث غیرمترقبه را از محل ۳٪ منابع بودجه عمومی دولت به صورت افزایش تنخواه گردان خزانه تأمین نماید. در ماده (۱۰) قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت این رقم به صورت افزایش ۱٪ تنخواه گردان پیش‌بینی شده بود.

تبصره «۱۲». حقوق و دستمزد

الف) افزایش حداقل حقوق به میزان ۳۰ درصد

بند «الف» تبصره «۱۲» به تعیین ضریب حقوق گروه‌های مختلف حقوق‌بگیر اختصاص دارد. طی مصوبات مجلس، حداقل مبلغ ماهیانه حقوق‌بگیران با ۳۰ درصد افزایش نسبت به سال قبل به مبلغ ۱۳ میلیون تومان رسید. در حالی که در لایحه ۱۲ میلیون تومان تعیین شده بود. در ماده (۱۲۵) [قانون مدیریت خدمات کشوری](#) به موضوع افزایش حقوق، حداقل به اندازه نرخ تورم تأکید شده است. موضوعی که در چند سال اخیر دولت نتوانسته به آن عمل کند و عملاً افزایش نرخ حقوق به میزان نرخ تورم نبوده است.

در مصوبه مجلس، حقوق سربازان نیز افزایش یافت و با توجه به قرار گرفتن در منطقه عملیاتی یا غیرعملیاتی و وضعیت تأهل به تناسب حداقل حقوق کارمندان تعیین شد. به عنوان مثال، حقوق سربازان مجرد مناطق عملیاتی ۷۵ درصد حداقل حقوق خواهد بود. پیرامون حقوق سربازان نیز مطلوب است که اصلاح مورد نظر در قوانین دائمی لحاظ می‌شود؛ چراکه اعمال این حکم صرفاً در سال اجرای قانون بودجه، امکان‌پذیر است و برای تداوم حمایت تبیین شده در قانون بودجه ۱۴۰۴، لازم است در بودجه سال‌های آتی نیز این حکم مجدداً تصویب شود.

ب) افزایش مستمری مددجویان تحت پوشش نهادهای حمایتی

با اصلاحات مجلس در بند «پ» تبصره «۱۲»، میزان رشد مستمری مددجویان تحت پوشش کمیته امداد و بهزیستی از ۲۰ درصد در متن لایحه به ۴۰ درصد در قانون افزایش یافت. با توجه به جزء «۴» بند «۵» سیاست‌های کلی تأمین اجتماعی مبنی بر ضرورت حفظ قدرت خرید اقشار ضعیف جامعه و بند «ث» ماده (۳۱) قانون برنامه هفتم پیشرفت، این حکم تصویب شد. بند «ث» قانون مذکور بیان می‌دارد که دولت مکلف است در طول اجرای برنامه علاوه بر پرداخت یارانه فعلی، هر سال حداقل مستمری خانوارهای مددجویان تحت حمایت کمیته امداد امام خمینی (ره) و سازمان بهزیستی کشور را متناسب با سطح محرومیت بر مبنای متوسط ۲۰٪ حداقل دستمزد مصوب شورای عالی کار، در چارچوب بودجه سنواتی و از محل درآمد [قانون هدفمند کردن یارانه‌ها](#) با حذف خانوارهای پردرآمد و در قالب ردیف مستقل از طریق دستگاه‌های مذکور تأمین و پرداخت کند. لذا پیش‌بینی می‌شود، افزایش نرخ رشد از ۲۰ درصد به ۴۰ درصد حدود ۲۰ هزار میلیارد تومان، بار مالی داشته باشد.

تبصره «۱۳». حمایت اجتماعی

الف) اصلاح قیمت آرد مصارف غیر خبازی

بند «ب» لایحه و قانون بودجه ۱۴۰۴ به موضوع یارانه آرد و نان (خرید تضمینی گندم) پرداخته است. با توجه به اینکه در قانون بودجه ۱۴۰۳ مبلغ ۱۶۰ هزار میلیارد تومان برای این موضوع پیش‌بینی شده بود و طبق بررسی‌ها عملکرد این ردیف در سال ۱۴۰۳ حدود ۲۱۰ هزار میلیارد تومان بوده است، ساماندهی این بخش می‌تواند کمک قابل توجهی به کاهش ناترازی بودجه کند. در حکم پیشنهادی دولت خرید تضمینی گندم در سقف مصارف خبازی تعیین شده بود؛ به این معنی که مازاد بر مصارف نانوائی، گندم کشاورزان خرید تضمینی نمی‌شد. در اصلاحیه کمیسیون تلفیق کل گندم تولید شده در کشور خرید تضمینی خواهد شد. در لایحه دولت بیان شده بود که پرداخت وجوه ناشی از خرید تضمینی گندم (در سقف مصارف خبازی) به ذی‌نفع نهایی بر اساس شماره ملی و موقعیت مکانی انجام گیرد. این جمله به این معنی بود که مازاد بر مصارف نانوائی، گندم کشاورزان خرید تضمینی نمی‌شد؛ اما در قانون، تصویب شد که پرداخت وجوه ناشی از خرید تضمینی تمامی گندم تولیدی داخل کشور به ذی‌نفع نهایی بر اساس شماره ملی و موقعیت مکانی انجام گیرد.

در لایحه و قانون تصریح شده است که فروش گندم یارانه‌ای برای مصارف خبازی مجاز است و برای سایر مصارف فروش گندم و آرد به قیمت تمام شده به علاوه سود متعارف صورت می‌گیرد. این جمله یعنی صنف و صنعت باید نیازهای خود را با سازوکارهای مناسب از جمله کشت قراردادی تأمین کنند.

از آنجا که به موجب تبصره «۱» ماده واحده قانون تضمین خرید محصولات اساسی کشاورزی مصوب سال ۱۳۶۸ با اصلاحات و الحاقات بعدی، شورای قیمت گذاری و اتخاذ سیاست‌های حمایتی محصولات اساسی کشاورزی تشکیل و یکی از وظایف آن به موجب قانون تعیین نحوه خرید توسط بخش دولتی و تعیین نحوه خرید توسط بخش غیردولتی از جهت میزان و سهمیه خرید و سایر موارد مرتبط، است؛ لذا حکم مذکور مبنی بر تعیین سازوکار خرید تضمینی گندم توسط بخش دولتی و ... مغایر با قانون مزبور است. لذا حکم این بند به جهت مغایرت با قانون دائمی، مغایر بند «الف» ماده (۱۳) قانون برنامه هفتم پیشرفت مبنی بر ممنوعیت اصلاح قوانین دائمی و قانون اصلاح مواد (۱۸۰ و ۱۸۲) قانون آیین نامه داخلی مجلس شورای اسلامی است.

ب) حذف یارانه نقدی خانوارهای پردرآمد

در بند «ت» تبصره «۱۳» با اصلاح صورت گرفته در مجلس، دولت مکلف شد در سال ۱۴۰۴ یارانه نقدی خانوارهای پردرآمد را حذف کند. در این بند تغییر مهم دیگری نیز رخ داد و آن تفکیک بودجه هدفمندی یارانه‌ها از بودجه عمومی بود. در واقع می‌توان بیان داشت که لایحه بودجه سال ۱۴۰۴ در حالی به مجلس تقدیم شد که یکی از تغییرات آن نسبت به سال‌های گذشته، ادغام و یکپارچه‌سازی بودجه سازمان هدفمندی یارانه‌ها با بودجه عمومی بود. با این وجود، در جریان بررسی احکام و جداول در مجلس شورای اسلامی، منابع و مصارف هدفمندی از بودجه عمومی جدا شد و به سازوکار سابق بازگشت. براساس حکم ذیل بند «ت» تبصره «۱۳» قانون بودجه، منابع و مصارف هدفمندسازی یارانه‌ها مطابق احکام مرتبط در قانون بودجه سال ۱۴۰۳ کل کشور وصول و مصرف و در ردیف‌های جداگانه به تفکیک و به صورت نشان‌دار ثبت می‌شود. منابع موضوع هدفمندسازی یارانه‌ها، به مصارف هدفمندسازی اختصاص می‌یابد. در صورت عدم کفاف منابع مذکور برای پوشش مصارف مربوطه، دولت می‌تواند نسبت به اختصاص کمک‌زبان به سازمان هدفمندسازی یارانه‌ها تا سقف رقم ردیف مربوط اقدام کند. رقم کمک‌زبان پیش‌بینی شده در جدول ۱۴ قانون بودجه ۲۰۰ هزار میلیارد تومان است. در مجموع سقف بودجه هدفمندی یارانه‌ها بالغ بر ۱۰۰۰ هزار میلیارد تومان است که از این مبلغ حدود ۸۰۰ هزار میلیارد تومان از منابع سازمان هدفمندی بوده و ۲۰۰ هزار میلیارد تومان کمک‌زبان از بودجه عمومی به سازمان هدفمندی پیش‌بینی شده است.

ج) افزایش حمایت از معیشت محرومان

مطابق اصلاحات مجلس در بند «ث» تبصره «۱۳» دولت مکلف شد از محل منابع حاصل از حذف یارانه نقدی دهک‌های هشتم، نهم و دهم، حداقل به میزان ۴۰ هزار میلیارد تومان بسته حمایت از معیشت محرومان از جمله حمایت از حداقل ۴۰۰ هزار خانوار دچار فقر شدید را اجرایی نماید. این حکم در راستای اهداف ماده (۳۰) برنامه هفتم پیشرفت مبنی بر کاهش فقر مطلق، تصویب شد.

تبصره «۱۴». برق و انرژی هسته‌ای

الف) ساماندهی مصرف گاز طبیعی و سوخت مایع بخش کشاورزی

در بند الحاقی مجلس به تبصره «۱۴» (بند «ح» قانون بودجه) وزارتخانه‌های نیرو، نفت و جهاد کشاورزی مکلف شدند نسبت به تعیین و تحویل سهمیه مصرف سوخت گاز طبیعی و مایع (سامانه سد) و برق تا الگوی مصرف و سقف پروانه بهره‌برداری و سقف سهمیه مجاز در بخش کشاورزی اقدام نمایند. در صورت تأمین مازاد بر سهمیه و الگوی مصرف تعیین شده، تعرفه‌ها غیر یارانه‌ای و به صورت افزایشی پلکانی (آی. بی. تی) تعیین خواهد شد. منابع حاصل از اجرای این حکم تا سقف ۲۰ هزار میلیارد تومان، ۵۰٪ به حساب بهینه‌سازی مصرف انرژی و ۵۰٪ به حساب صندوق حمایت از توسعه سرمایه‌گذاری در بخش کشاورزی واریز می‌شود.

ب) صدور گواهی صرفه جویی انرژی

با الحاق بند به تبصره «۱۴» توسط مجلس، (بند «خ» قانون بودجه) دولت مکلف شد نسبت به صدور گواهی صرفه جویی انرژی قابل فروش در بهابازار (بورس) انرژی، بابت سوخت صرفه جویی شده یا مصرف نشده نیروگاه‌های تجدیدپذیر و برقایی جدید و یا در حال بهره‌برداری، تا

سقف ۸ هزار میلیارد تومان اقدام نماید. منابع حاصله جهت توسعه، تکمیل و یا تسویه بدهی های این طرح ها در اجرای تکالیف قانون برنامه هفتم پیشرفت از طریق ردیف درآمد- هزینه مربوط در اختیار شرکت تابعه ذی ربط در وزارت نیرو قرار می گیرد. همچنین در بند الحاقی دیگری در تبصره «۱۴»، دولت مکلف شد از طریق سازمان بهینه سازی و مدیریت راهبردی انرژی نسبت به صدور گواهی صرفه جویی انرژی برای مردم، بخش خصوصی و همچنین طرح (پروژه) های بهینه سازی انرژی اقدام کند. مجموع این گواهی ها که توسط دستگاه های مختلف صادر می شود تا سقف ۳۲ هزار میلیارد تومان تعیین شد. این الحاق در بند «د» قانون بودجه لحاظ شد.

تبصره «۱۵». تسهیلات تکلیفی و اشتغال

اصلاحات مجلس در تبصره «۱۵» به کلی تمام بندهای این تبصره را تغییر داد. تبصره «۱۵» به سبب سال های گذشته بازنویسی شده و ضمن تعیین دقیق منابع و مصارف تسهیلات اشتغال و حمایت از ازدواج و فرزندآوری، سازوکار اجرایی آن نیز مشخص شد. در بخش منابع، اصلاحات مهمی نسبت به لایحه انجام شده است که می توان به تأکید بر سهم حداقل ۴۰ درصدی اعتبارات نقدی (در سال های گذشته غالب اعتبارات اختصاص یافته در قالب اوراق بوده است)، تأکید بر اینکه تخصیص منابع جزء «۲» بند «الف» در هر فصل حداقل به میزان متوسط تخصیص بودجه عمومی در همان فصل باید باشد (در سال های گذشته در ۶ ماه ابتدای سال این تبصره هیچ عملکردی نداشت) و در نهایت تأکید بر سود سپرده گذاری های قبلی به عنوان یکی از منابع از جمله این موارد است. در بخش مصارف روال سال های قبل حفظ شده، با این تفاوت که بر مشارکت عمومی خصوصی تأکید شده است. منابع قرض الحسنه اشتغال عیناً مشابه قانون مصوب ۱۴۰۳ توزیع شده است. با توجه به اینکه اطلاعات عملکردی تعداد قابل توجهی از دستگاه ها در دسترس نیست، این نحوه توزیع، نامناسب ارزیابی می شود. البته در بخش سازوکار اجرایی امکان جابه جایی سهمیه ها متناسب با عملکرد داده شده است.

میزان تسهیلات تکلیفی مبلغ ۳۵۰ هزار میلیارد تومان از سوی مجلس در نظر گرفته شده بود. با توجه به اینکه در لایحه دولت، اشاره ای به میزان کل این تسهیلات نشده بود، تعیین تکلیف این موضوع و در نظر گرفتن مبلغی که متناسب با شرایط حقیقی اقتصاد کشور باشد و منابع- مصارف شبکه بانکی را با ناترازی و فشار جدی مواجه نکند، بسیار مهم بود. موضوعی که پس از تصویب رقم ۳۵۰ هزار میلیارد تومانی در صحن مجلس، با مخالفت هیئت عالی نظارت مجمع تشخیص مصلحت نظام به دلیل عدم تکافوی منابع بانکی جهت پرداخت این میزان از تسهیلات تکلیفی به رقم ۲۷۰ هزار میلیارد تومان تغییر یافت و به قانون تبدیل شد. لذا در مجموع ۲۷۰ هزار میلیارد تومان برای وام ازدواج و فرزندآوری و سایر تسهیلات اجتماعی در نظر گرفته شده است. مبلغ سرانه وام ازدواج همان مبلغ سال ۱۴۰۳ خواهد بود تا امکان پاسخ گویی به متقاضیان وجود داشته باشد. وام فرزندآوری سرانه نیز نسبت به سال قبل ۱۰ درصد افزایش می یابد.

تبصره «۱۶». سلامت

الف) حذف اختصاص ۱۰٪ منابع حاصل از مالیات موضوع ماده (۲۶) قانون مالیات بر ارزش افزوده به وزارت بهداشت

در جریان رسیدگی مجلس به لایحه بودجه، بند «ث» تبصره «۱۶» حذف شد. در این بند، سازمان امور مالیاتی کشور موظف شده بود که معادل ۱۰٪ از منابع حاصل از مالیات و عوارض کالاهای آسیب رسان به سلامت و انواع سیگار و محصولات دخانی موضوع بندهای «پ» و «ت» ماده (۲۶) قانون مالیات بر ارزش افزوده را به منظور توسعه زیرساخت های بهداشتی و درمانی مورد نیاز وزارت بهداشت در روستاها و مناطق کم برخوردار در اختیار وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی قرار دهد. این بند در تعارض با ماده (۳۹) قانون مالیات بر ارزش افزوده قرار داشت که در آن تسهیلات حاصل از مالیات بر ارزش افزوده مشخص شده است. بنابراین چنانچه بند «ث» لایحه بودجه تصویب می شد، مصوبه در مغایرت با بند «الف» ماده (۱۳) برنامه پنج ساله هفتم پیشرفت و قانون اصلاح مواد (۱۸۰ و ۱۸۲) قانون آیین نامه داخلی مجلس، قرار می گرفت. لازم به ذکر است؛ که در بند «ت» قانون بودجه در راستای اجرای بند «۱۰» سیاست های کلی سلامت ابلاغی مقام معظم رهبری، عوارض

کالاهای آسیب‌رسان حداقل ۲٪ و حداکثر ۱۰٪ تعیین شده است. منابع حاصل از اجرای مصوبه نیز با نسبت ۷۰ درصد تخصیص به وزارت بهداشت و ۳۰ درصد تخصیص به وزارت آموزش و پرورش در نظر گرفته شده است. در بند «ث» لایحه بودجه، علاوه بر منابعی که در بند «ت» تعیین شده بود، سازمان امور مالیاتی کشور موظف بود معادل ۱۰ درصد از منابع حاصل از مالیات و عوارض کالاهای آسیب‌رسان به سلامت را به منظور توسعه زیرساخت‌های بهداشتی و درمانی مورد نیاز وزارت بهداشت در روستاها و مناطق کم‌برخوردار براساس اولویت‌های تعیین شده توسط دانشگاه-دانشکده علوم پزشکی در اختیار وزارتخانه مذکور قرار دهد. با توجه به اینکه در بند «ت» تبصره «۱۶» منابعی برای وزارت بهداشت لحاظ شده بود و آنجا که اختصاص مجدد منابع مالیاتی به وزارت بهداشت موجب کاهش سهم دولت و شهرداری‌ها از مالیات وصول شده می‌شد (طبق قانون مالیات بر ارزش افزوده، منابع حاصل از این مالیات براساس سازوکاری که قانون مذکور تبیین کرده است، بین دولت و شهرداری‌ها تسهیم می‌شود)، نمایندگان بند «ث» لایحه را حذف کردند تا وزارتخانه با توجه به نیازهای خود و تشخیص تخصصی که دارد منابع حاصل از بند «ت» را صرف مسائل مرتبط با شبکه بهداشت و درمان کند.

تبصره «۱۷». نظام اداری

الف) ثبت اطلاعات کارکنان و پرداخت‌های نهادهای عمومی غیر دولتی

با اصلاح صورت گرفته در بند «پ» تبصره «۱۷»، ثبت اطلاعات کارکنان و پرداخت‌های مربوطه توسط نهادهای عمومی غیر دولتی در سامانه سینا، محدود به نهادهای عمومی شد که از منابع عمومی دولت استفاده می‌کنند. در حالی که در لایحه، کل نهادهای عمومی غیر دولتی، مشمول این بند می‌شدند.

۵. جمع‌بندی و نتیجه‌گیری

در تقدیم بخش اول لایحه بودجه سال ۱۴۰۴ از سوی دولت به مجلس شورای اسلامی، ارقام مربوط به منابع-مصارف هدفمندی یارانه‌ها و برخی دیگر از فصول مهم که پیش از این در احکام بودجه منعکس می‌شد به جداول کلان بودجه منتقل شده بود. در نهایت در مصوبه مجلس، مواردی که در لایحه به جداول کلان منتقل شده بودند، از سقف خارج شدند و منابع-مصارف دولت به میزان ۴۹۸ هزار میلیارد تومان افزایش پیدا کرد. در واقع یکپارچه‌سازی منابع-مصارف بودجه که از مهم‌ترین موضوعات سیاستگذاری مالی است و لایحه براساس آن تهیه و تدوین شده بود، کنار گذاشته شد و برخی از منابع-مصارف از جمله هدفمندسازی یارانه‌ها از سر جمع جداول کلان حذف شد. موضوعی که جامعیت بودجه را تضعیف می‌کند. طی فرایند تصویب قانون بودجه، مجلس شورای اسلامی اهتمام داشت از تصویب احکام غیر بودجه‌ای و احکامی که شامل اصلاح قوانین دائمی می‌شد، ممانعت به عمل آورد. با وجود رویکرد مجلس در این زمینه همچنان احکام غیر بودجه‌ای وجود دارند که لازم است در بررسی لوایح بودجه سنوات آتی از استمرار روند فعلی، اجتناب شود.

تکلیف دولت به افزایش سرمایه بانک‌های دولتی، در نظر گرفتن سقف تسهیلات حمایتی تکلیفی متناسب با شرایط حقیقی اقتصاد، تکلیف دولت به صدور گواهی صرفه‌جویی انرژی برای مردم، بخش خصوصی و همچنین طرح (پروژه)‌های بهینه‌سازی انرژی، صدور گواهی صرفه‌جویی انرژی قابل فروش در بهابازار (بورس) انرژی، از جمله تصمیمات مهم مجلس بود. در کنار احکام مطروح که به آنها پرداخته شد، از دیگر موارد که مجلس به آنها پرداخت، می‌توان به همسان‌سازی حقوق بازنشستگان، حذف یارانه دهک‌های پردرآمد، تهیه بسته‌های حمایتی برای اقشار کم‌درآمد جامعه از محل حذف یارانه خانوارهای پردرآمد، توجه به افزایش حقوق سربازان وظیفه و توجه به تسهیلات ازدواج و فرزندآوری اشاره کرد.

جدول ۱ پیوست. موارد الحاقی به لایحه بودجه ۱۴۰۴

تبصره	بند
« ۱ »	«ل»
« ۱ »	«م»
« ۱ »	«ن»
« ۱ »	«و»
« ۱ »	«ه»
« ۱ »	«ی»
« ۲ »	«ع»
« ۲ »	«غ»
« ۲ »	«ف»
« ۳ »	«ر»
« ۴ »	«ج»
« ۵ »	«چ»
« ۵ »	«ح»
« ۵ »	«خ»
« ۶ »	«پ»
« ۷ »	«ج»
« ۷ »	«چ»
« ۸ »	«ح»
« ۸ »	«چ»
« ۸ »	«ح»
« ۸ »	«خ»
« ۸ »	«د»
« ۸ »	«ذ»
« ۹ »	«پ»
« ۱۰ »	«پ»
« ۱۰ »	«ت»
« ۱۰ »	«ث»

تبصره	بند
« ۵ »	«ح»
« ۵ »	«ج»
« ۵ »	«ح»
« ۱ »	«ج»
« ۲ »	«ح»
« ۴ »	«ح»
« ۴ »	«خ»
« ۴ »	«د»

جدول ۲ پیوست. موارد حذف شده لایحه بودجه ۱۴۰۴

تبصره	بند	جزء	متن لایحه
«۱»	«س»		در راستای اجرای بند «پ» ماده (۲۷) قانون برنامه هفتم پیشرفت و به منظور هدمندسازی مشوق‌های مالیاتی، بهره‌مندی از نرخ صفر مالیاتی موضوع بند «ث» ماده (۱۴) قانون تأمین مالی تولید و زیرساخت مصوب سال ۱۴۰۲، صرفاً برای شرکت‌های پذیرفته شده در بازار بورس و فرابورس که دارای رشته فعالیت تولید و خدمات ایرانگردی و جهانگردی و دارای کد در طبقه‌بندی آی.اس.سی (ISIC) مرکز آمار ایران و پروانه بهره‌برداری در مراجع ذیصلاح می‌باشند، امکان‌پذیر است.
«۱»	«ص»		معادل ۳۵ درصد عوارض آلاینده‌گی (عوارض سبز) وصولی موضوع مواد (۲۷) و (۴۰) قانون مالیات بر ارزش افزوده- مصوب سال ۱۴۰۰ که در اختیار شهرداری‌ها مرتبط قرار می‌گیرد، در چارچوب مصوبات کمیته برنامه‌ریزی و توسعه شهرستان و با تأیید و تحت نظارت واحد استانی مرتبط سازمان حفاظت محیط زیست، صرفاً جهت توسعه ناوگان حمل و نقل عمومی و اجرای کمربند سبز مدیریت پسماند و رفع و کاهش آلودگی هوای همان شهر صرف می‌گردد. شهرداری‌ها موظف‌اند؛ گزارش عملکرد این بند را هر سه ماه یکبار به شورای برنامه‌ریزی استان و سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی همان استان و سازمان حفاظت محیط زیست (واحد تابعه آن) ارائه نمایند.
«۱»	«ط»		عایدی دولت از محل سود خالص سالیانه قبل از کسر مالیات موضوع بند «ب» ماده (۵۶) قانون بانک مرکزی مصوب سال ۱۴۰۲ معادل ۵۰ درصد تعیین می‌گردد.
«۱»	«ف»		مهلت مقرر برای تسلیم اظهارنامه مالیاتی عملکرد سال ۱۴۰۳ صاحبان مشاغل حداکثر تا تاریخ ۱۴۰۴/۵/۳۰ تمدید می‌گردد.
«۱»	«ن»		وزارت صنعت، معدن و تجارت موظف است با اجرای سیاست‌های فرهنگی، اقتصادی و تکمیل زنجیره ارزش محصولات دختانی در بخش کشاورزی و همچنین صادرات، با تعیین عوارض گمرکی سیگار و تنباکوی وارداتی علاوه بر قوانین و مقررات موجود از جمله بند «ح» ماده (۷۳) قانون برنامه هفتم پیشرفت، سهم تولید داخلی از بازار مصرف را افزایش دهد. منابع مذکور پس از تأمین منابع مرتبط با سیگار و تنباکو در جدول شماره (۵)، به ردیف درآمد- هزینه واریز و بابت نوسازی و تجهیز خطوط تولید صنعت دخانیات براساس طرح اصلاح ساختار نیروی انسانی و شرکتی این حوزه که به پیشنهاد وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی و وزارت معدن و تجارت با همکاری سازمان به تصویب شورای اقتصاد خواهد رسید در اختیار وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی قرار می‌گیرد. پس از تصویب طرح اصلاح ساختاری مذکور، میزان عوارض این بند به پیشنهاد وزارت صنعت، معدن و تجارت به تصویب هیئت وزیران می‌رسد.
«۱»	«ی»		عوارض ارزش افزوده موضوع بند «الف» ماده (۳۹) قانون مالیات بر ارزش افزوده در شهرستان‌های تهران و اسلامشهر به نسبت هشتاد و هشت درصد (۸۸٪) در نقاط شهری تهران و شهر اسلامشهر و دوازده درصد (۱۲٪) در نقاط روستایی و عشایری آنها توزیع می‌شود.
«۲»	«ح»	«۱-۱»	«۱-۱»- سقف مجاز صدور تضمین‌نامه‌ها و تعهدنامه توسط سازمان برنامه و بودجه کشور در قانون بودجه سال ۱۴۰۴ به غیر از اوراق مالی اسلامی معادل ... ریال تعیین می‌شود. در اجرای جزء «۶» بند «ب» ماده (۱۰) قانون برنامه هفتم پیشرفت، سازمان مجاز است در زمان صدور تعهدات و تضمین جدید در چارچوب قانون بودجه، نسبت به انتشار- واگذاری- تحویل اوراق ضمانت تا سقف تعهد یا تضمین فوق‌الذکر اقدام نماید. در سررسید اقساط و یا بازپرداخت امل تضمین، در صورت عدم ایفای تعهد به اوراق مالی اسلامی تبدیل و قابل معامله در بازار سرمایه می‌باشد. سازمان مجاز است در سررسید نسبت به انتشار اوراق ضمانت جدید یا جایگزینی آن با اوراق قبلی اقدام نماید.
«۲»	«ح»	«۲-۱»	در اجرای تمامی احکام (اعم از قوانین و مقررات عام یا خاص) که به موجب آن اصل مبلغ بدهی دولت (به تمامی اشخاص اعم از سازمان‌ها و صندوق‌های بیمه‌ای و بانسستگی، بانک‌ها، شهرداری‌ها و ...) باید به روزرسانی شود، صرفاً از روش ساده برای به روزرسانی استفاده می‌شود.

تبصره	بند	جزء	متن لایحه
«۲»	«ز»		وزارت امور اقتصادی و دارایی مجاز است با هماهنگی بانک مرکزی، نهاد سپرده‌گذاری مرکزی اوراق دولتی در بانک مرکزی را ایجاد و امکان اتصال آن به شرکت سپرده‌گذاری مرکزی و تسویه وجوه را فراهم نماید. کارگزاری‌های دارای مجوز از سازمان بورس و اوراق بهادار در صورت احراز شرایط اتاق پایاپای این نهاد مجاز به عضویت در این اتاق بوده و امکان تسویه معاملات هم‌زمان از طریق دو نهاد سپرده‌گذاری را دارا هستند. اوراق ضمان دولتی موضوع جزء «۶» بند «ب» ماده (۱۰) قانون برنامه هفتم پیشرفت از زمان سررسید در این نهاد مورد معامله قرار گرفته و یا با سررسید جدید مطابق شرایط صدور اوراق جایگزین می‌شود. شرکت‌های دولتی مجازند با رعایت قوانین و مقررات بازار سرمایه نسبت به انتشار اوراق بهادار در این نهاد و یا اوراق بهادار کالایی در اتاق پایاپای بورس‌های کالایی اقدام کنند. شورای عالی بورس مکلف است دستور العمل ایجاد نهاد سپرده‌گذاری اوراق دولتی در بانک مرکزی با سبگردانی خزانه‌داری کل کشور به نحوی که با سایر شرکت‌های سپرده‌گذاری مرکزی به صورت روزانه تسویه اوراق بهادار را انجام دهد، حداکثر ظرف دو ماه تصویب و ابلاغ نماید.
«۲»	«ظ»		در اجرای تبصره «۱» ماده (۲۹) قانون بانک مرکزی مصوب سال ۱۴۰۲ به میزان بیست (۲۰٪) درصد از محل باقی‌مانده سود خالص سالیانه قبل از کسر مالیات بانک مرکزی، موضوع بند «ب» ماده (۵۶) قانون بانک مرکزی به‌عنوان افزایش سرمایه دولت نزد بانک‌های دولتی منظور می‌گردد و از بدهی دولت به این بانک‌ها کسر می‌شود. خزانه‌داری کل کشور بر اساس تخصیص موضوع ماده (۳۰) قانون برنامه و بودجه موظف به ثبت و اعمال حساب این بند در ردیف‌های ذی‌ربط به شکل جمعی- خرجی است. گزارش عملکرد این بند هر سه ماه یکبار به سازمان برنامه و بودجه و وزارت امور اقتصادی و دارایی ارائه می‌گردد.
«۲»	«ع»		در اجرای فراز اخیر بند «د» ماده (۶) قانون ساختار نظام جامع رفاه و تأمین اجتماعی و مسئولیت دولت در نظام تأمین اجتماعی و مفاد بند «ب» ماده (۲۸) قانون برنامه هفتم پیشرفت و همچنین به‌منظور سودآوری و کارآمدسازی سبد سرمایه‌گذاری، تکمیل زنجیره تولید، توزیع، عرضه و صادرات صنایع و تولیدات شرکت‌های تابعه و وابسته صندوق‌های بازنشستگی و مدیریت بهینه آنها، دولت مجاز است تمام اموال و دارایی‌های صندوق‌های بازنشستگی که بیش از ۵۰ درصد منابع مالی آن برای پرداخت مستمری از محل منابع بودجه عمومی کل کشور تأمین می‌گردد (به استثنای سازمان تأمین اجتماعی نیروهای مسلح و صندوق بازنشستگی کارکنان وزارت اطلاعات) اعم از اموال منقول و غیرمنقول، سهام، امتیازات، موجودی، اسناد و اوراق و سایر موارد به غیر از ساختمان‌های اداری مورد نیاز را، پس از تجدید ارزیابی و قیمت‌گذاری بابت تأدیه بدهی دولت به سازمان تأمین اجتماعی به سازمان مذکور واگذار نماید. مبالغ حاصل از تجدید دارایی‌های مزبور معاف از مالیات بوده و به حساب افزایش سرمایه شرکت‌ها و بنگاه‌های ذی‌ربط اعمال و در محاسبات تأدیه مطالبات از دولت لحاظ می‌گردد. چنانچه مبلغ ارزش‌گذاری شده دارایی‌های واگذار شده بیش از بدهی دولت به سازمان تأمین اجتماعی باشد، مابه‌التفاوت به‌عنوان طلب دولت از سازمان فوق‌الثبت و در سنوات بعدی با بدهی‌های جدید ایجاد شده توسط دولت، تسویه و اعمال حساب می‌گردد. اجرای این حکم تافی تعهدات دولت و صندوق‌های بازنشستگی در دریافت حق بیمه مشترکین و پرداخت حقوق مستمری‌بگیران نمی‌باشد.
			کلیه تعهدات صندوق‌های بازنشستگی وابسته به منابع عمومی که دارایی آنها منتقل می‌گردد به عهده دولت بوده و بر اساس رویه قبلی انجام می‌گردد. از تاریخ اجرای این حکم هرگونه اشتراک جدید در آن دسته از صندوق‌های بازنشستگی که دارایی آنها منتقل شده است و همچنین هرگونه انتقال سوابق به صندوق‌های بازنشستگی مذکور با هر عنوان و با هر نوع رابطه استخدامی از سوی دستگاه‌های اجرایی ممنوع است و کلیه کارمندان با هر نوع رابطه استخدامی که در دستگاه‌های اجرایی استخدام می‌شوند، مشترک سازمان تأمین اجتماعی خواهند شد. کسورات بازنشستگی سهم فرد و کارفرمای مشترکین موجود این صندوق‌ها به حسابی که توسط خزانه‌داری کل کشور اعلام می‌گردد واریز و صرف پرداخت حقوق بازنشستگان خواهد شد. شورای عالی اداری مکلف است در اجرای مواد (۱۱۴) و (۱۱۵) قانون مدیریت خدمات کشوری ظرف مدت ۶ ماه نسبت به تعیین تکلیف مأموریت‌ها، اختیارات، ساختمان‌های اداری، تعهدات و منابع انسانی آن دسته از صندوق‌های بازنشستگی که دارایی آنها منتقل شده است، اقدام نماید.
«۳»	«خ»		وزارت نفت مکلف است از طریق شرکت دولتی تابعه ذی‌ربط نسبت به اخذ دوونیم درصد (۲/۵٪) ارزش فروش هر تن اتیلن تولیدی فروخته‌شده حاصل از خوراک اتان و واریز آن به حساب ردیف درآمدی مربوط نزد خزانه‌داری کل کشور اقدام نماید. هشتاد درصد (۸۰٪) وجوه مذکور از محل ردیف ذی‌ربط در جدول پیوست این قانون صرفاً برای تکمیل خط انتقال اتیلن غرب هزینه می‌گردد. رعایت ملاحظات سند ملی آمایش سرزمین الزامی است.

تبصره	بند	جزء	متن لایحه
«۴»	«ت»		تمامی شرکت‌های دولتی و مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت شامل شرکت‌ها و مؤسسات دولتی که شمول قوانین و مقررات عمومی بر آنها مستلزم ذکر یا تصریح نام است نظیر شرکت ملی نفت ایران، شرکت ملی گاز ایران، شرکت ملی صنایع پتروشیمی ایران، سازمان گسترش و توسعه نوآوری صنایع ایران، سازمان معادن و صنایع معدنی ایران، سازمان بنادر و دریانوردی و شرکت‌های تابعه آنها مکلف‌اند تا پایان شهریور ماه سال ۱۴۰۴ ضمن ثبت شرکت در اداره کل ثبت شرکت‌ها و مؤسسات غیرتجاری، در صورت نداشتن شناسه ملی صادر شده از سوی مرجع مزبور نسبت به اخذ آن از همان مرجع اقدام نمایند. سازمان ثبت اسناد و املاک کشور (اداره کل ثبت شرکت‌ها و مؤسسات غیرتجاری) موظف است فهرست شرکت‌های دولتی که نسبت به ثبت خود یا اخذ شناسه ملی اقدام ننموده‌اند را تا پایان مهر ماه سال ۱۴۰۴ به دیوان محاسبات کشور و وزارت امور اقتصادی و دارایی اعلام کند. شرکت‌های موضوع این بند مکلف‌اند تمامی صورت‌جلسات مجامع عمومی خود را نزد مرجع یاد شده ثبت نمایند.
«۴»	«ج»		ماهیت سازمان هدمندسازی یارانه‌ها با حفظ وظایف و مسئولیت‌های قانونی به مؤسسه دولتی تغییر می‌یابد.
«۵»	«ج»		به‌منظور حسن اجرای ماده (۱۸) قانون برنامه هفتم پیشرفت، ناظرین اجرایی مکلف‌اند ضمن نظارت دقیق بر برنامه‌های اجرایی، نسبت به اطمینان از پیاده‌سازی بودجه عملکردی و تطبیق عملکرد تعهدات در قالب اعتبارات برنامه اجرایی و خروجی، پایش و نظارت عملیاتی به‌موجب دستور العمل ابلاغی سازمان که حداکثر ۳ ماه پس از ابلاغ این قانون، تهیه و به‌تصویب شورای عالی راهبری برنامه می‌رسد، اقدام نمایند. تمدید مأموریت ناظرین اجرایی و مالی تا پایان سال دوم برنامه بلامانع است. به‌منظور انتظام‌بخشی در امر بودجه‌ریزی و نظارت عملیاتی بر احکام این قانون، دستگاه‌های اجرایی موظف‌اند گزارش عملکرد احکام این قانون را به انضمام گزارش تفصیلی و تحلیلی ناظر بر آثار و نتایج بیرونی عملکرد آن هر ۶ ماه یک‌بار به سازمان برنامه و بودجه کشور و مجلس شورای اسلامی ارائه نمایند.
«۶»	«ب»		به‌منظور تسریع و تسهیل سرمایه‌گذاری بخش خصوصی در توسعه شبکه‌تار (فیبر) نوری کشور، شهرداری‌های سراسر کشور و وزارت راه و شهرسازی و سایر دستگاه‌های اجرایی مکلف هستند مجوز حفاری و نصب تجهیزات در معابر شهری و معابر خارج از شهر را حداکثر پانزده روز پس از دریافت تقاضای کارور (اپراتور) معرفی شده از سوی وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات و با رعایت شرایط و ضوابط و تعرفه‌های مصوب کمیسیون تنظیم مقررات ارتباطات ارائه نمایند. به‌منظور اجرای ماده (۶۵) قانون برنامه هفتم پیشرفت کلیه دستگاه‌های مشمول در ماده فوق‌الذکر موظف هستند حداکثر ظرف مدت (۳۰) روز مجوز حفاری و همچنین بهره‌برداری از زیرساخت‌ها، امکانات و تجهیزات در اختیار خود را به کاروران معرفی شده توسط وزارت ارتباطات ارائه نمایند.
«۶»	«ت»		به‌منظور ارتقای ایمنی معادن زغال‌سنگ کشور اقدامات زیر انجام می‌شود: ۱. انجام ارزیابی ریسک کلیه معادن زغال‌سنگ کشور از طریق بازرسی با هدایت و راهبری کارگروهی متشکل از وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی، وزارت صنعت، معدن، و تجارت، سازمان نظام مهندسی معدن، و سازمان استاندارد. ۲. معادن فاقد شرایط ایمنی لازم به مدت سه ماه تعطیل و کارگران آنها تحت پوشش بیمه بیکاری قرار می‌گیرند. ۳. بهره‌برداران معادن زغال‌سنگ موظف‌اند حداکثر ظرف سه ماه از تعطیلی اقدامات لازم برای ارتقای ایمنی معادن را فراهم نمایند. ۴. وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی موظف است دوره آموزشی ایمنی برای کلیه کارگران معادن زغال‌سنگ را اجرا نماید و صرفاً کارگران دارای گواهی شرکت در دوره آموزشی ایمنی مجاز به کار در معادن زغال‌سنگ هستند. ۵. درآمد مازاد حقوق مالکانه معادن به ردیف واریز می‌شود تا صرف انجام اقدامات فوق شود.
«۷»	«ج»		سازمان حفاظت محیط زیست مجاز است به‌منظور ارتقا و توسعه برنامه‌های حفاظتی نسبت به اجرای طرح‌های اقتصاد مشارکتی محیط زیست که به تأیید شورای عالی محیط زیست می‌رسند در زیستگاه‌های کشور اقدام نماید. درآمدهای حاصله به ردیف درآمد- هزینه واریز می‌شود. آیین‌نامه اجرایی این بند به پیشنهاد سازمان حفاظت محیط زیست با همکاری سازمان به تصویب هیئت وزیران می‌رسد.
«۸»	«ث»	«۴»	تلفیق منابع این بند با اعتبارات شبکه بانکی جهت صدور تسهیلات بانکی ترجیحی با رعایت مقررات هیئت عالی بانک مرکزی مجاز است.

تبصره	بند	جزء	متن لایحه
«۸»	«ث»	«۵»	اعتبارات مربوط به مصارف موضوع این حکم، صرفاً مطابق برنامه عملیاتی و پرداخت به‌ذی‌نفع‌نهایی و متناسب با میزان وصول اختصاص می‌یابد. آیین‌نامه اجرایی این بند به پیشنهاد سازمان برنامه و بودجه کل کشور و با همکاری وزارت آموزش و پرورش، وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، وزارت ورزش و جوانان، ستاد ملی جمعیت، سازمان صدا و سیما، جمهوری اسلامی ایران، معاونت امور زنان و خانواده ریاست جمهوری، وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی، وزارت ورزش و جوانان، شورای اطلاع‌رسانی دولت به تصویب هیئت وزیران می‌رسد.
«۸»	«ج»		در اجرای بند «ت» ماده (۱۷) قانون جهش تولید دانش‌بنیان و استفاده از ظرفیت سازمان‌های توسعه‌ای در تأمین مالی طرح‌های دانش‌بنیان، سازمان‌های توسعه‌ای مجازند با رعایت قوانین و مقررات پس از فراخوان عمومی، در طرح‌های فناوری مصوب شورای راهبری فناوری‌ها و تولید دانش‌بنیان در حوزه صنایع پیشرفته با فناوری بالا مطابق با فهرست کالاها و خدمات دانش‌بنیان در کلیه مناطق کشور به سرمایه‌گذاری مشترک با شرکت‌های خصوصی به‌ویژه شرکت‌های دانش‌بنیان اقدام کنند.
«۹»	«الف»		فراجامکلف است: ۱. از ابتدای سال ۱۴۰۴ تمامی خدمات ارائه شده در مراکز پلیس به اضافه ۱۰ را علاوه بر روش حضوری با حفظ امنیت داده و اطلاعات به شکل برخط (وب و برنامه کاربردی) از طریق مشارکت با بخش غیردولتی ارائه نماید. فراجامکلف است سهم دولت از درآمد حاصل از خدمات ارائه شده را به ردیف‌های درآمدی مربوطه نزد خزانه‌داری کل کشور واریز نماید. آیین‌نامه مربوط به نحوه مشارکت با بخش غیردولتی و تعرفه خدمات حضوری و برخط حداکثر تا انتهای شهریور سال ۱۴۰۴ توسط فراجامکاری سازمان حمایت مصرف‌کنندگان و تولیدکنندگان و سازمان برنامه و بودجه کشور تهیه و به تصویب هیئت وزیران می‌رسد. ۲. به منظور گسترش خدمات غیرحضوری به مردم، امکان تعویض پلاک وسایل نقلیه موتوری به شکل سیار و خارج از مراکز تعویض پلاک (ضمن صحت‌سنجی تطبیق اسناد با خودرو) را در طول سال ۱۴۰۴ فراهم نماید. تعرفه این خدمت با همکاری سازمان‌های حمایت مصرف‌کنندگان و تولیدکنندگان و برنامه و بودجه کشور تعیین و به تصویب هیئت وزیران می‌رسد.
«۹»	«ب»		دستگاه‌های اجرایی موضوع ماده (۵) قانون مدیریت خدمات کشوری در مورد احکام قطعی دادگاه‌ها و اوراق لازم‌الاجرای ثبتی و دفاتر اسناد رسمی و سایر مراجع قضایی علیه خود، مکلف‌اند قبل از اتمام مهلت مقرر در قانون نحوه پرداخت محکوم‌به دولت و عدم تأمین و توقیف اموال دولتی مصوب ۱۳۶۵/۸/۱۵ نسبت به پرداخت یا پیش‌بینی اعتبار در بودجه سنواتی خود با رعایت مهلت قانونی مذکور اقدام نمایند و چنانچه به هر دلیل در مهلت مقرر از اجرای حکم خودداری کنند، مرجع قضایی یا ثبتی یاد شده باید نسبت به توقیف حساب بانکی دستگاه اجرایی محکوم‌علیه و برداشت به میزان محکوم‌به و پرداخت مستقیم به محکوم‌له اقدام نماید. آرای قطعی محاکم قضایی علیه وزارت دادگستری پیرامون پرداخت خسارت و دیه بر عهده بیت‌المال از شمول این بند مستثناست.
«۹»	«ث»		وزارت دادگستری در پرونده‌هایی که مسئولیت پرداخت دیه یا خسارات را به نمایندگی از بیت‌المال بر عهده دارد در صورت عدم شناسایی محکوم‌له (ذی‌نفع) یا نقص مدارک یا حساب بانکی یا عدم مراجعه وی که ناشی از قصور ذی‌نفع باشد، مبلغ محکوم‌به را به حساب دادگستری مربوطه تودیع می‌نماید. تعهد بیت‌المال و وزارت دادگستری در رقم تودיעی ایفا شده تلقی می‌گردد.
«۱۰»	«الف»		برای ساماندهی سکونتگاه‌های غیررسمی واقع در حریم و خارج از حریم شهرها، تأمین زیرساخت و فراهم کردن حداقل خدمات عمومی اعم از مدرسه، مسجد، کتابخانه، روشنایی محیط، در این مناطق، سازمان امور مالیاتی، موظف است معادل سهم جمعیت ساکن در این مناطق از کل جمعیت هر استان را براساس اعلام سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی استان‌ها از محل عوارض ماده (۳۹) قانون مالیات بر ارزش افزوده به حساب خزانه استان واریز نماید. منابع حاصله براساس نظر شورای برنامه‌ریزی استان از طریق دستگاه‌های ذی‌ربط و مبادله موافقت‌نامه با سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی استان‌ها، صرف توسعه و بهسازی مناطق فوق‌الذکر در همان استان می‌گردد.

تبصره	بند	جزء	متن لایحه
« ۱۰ »	«پ»		سازمان بنادر و دریانوردی مکلف است یک‌هزارم از درآمد حاصل از خدمات بندری و دریایی در سواحل دریاهای (شمال و جنوب کشور) را ضمن مبادله موافقت‌نامه با سازمان برنامه و بودجه و با نظارت سازمان حفاظت محیط زیست و شورای برنامه‌ریزی استان، پایش آب توازن و احداث، تجهیز و راه‌اندازی آزمایشگاه‌های مرجع و یا معتمد در استان‌های ساحلی برای تجزیه و تحلیل (آنالیز) آب توازن و رسوبات شناور هادر بنادر اصلی کشور هزینه کند.
« ۱۰ »	«ت»		به منظور تسهیل امر زیارت حرم رضوی برای مرز نشینان و زائران خارجی که از مرزهای زمینی وارد کشور می‌شوند و کاهش فشار بر ناوگان مسافربری جاده‌ای به خصوص در ایام خاص مانند ایام زیارت اربعین، وزارت راه و شهرسازی (سازمان هواپیمایی کشوری) مجاز است به شرکت‌های هواپیمایی خارجی طی هماهنگی با وزارت امور خارجه، مجوز انجام پروازهای داخلی در مسیر مشهد مقدس و فرودگاه‌های استان‌های مرزی را به شکلی صادر نماید که از تمام آن فرودگاه‌ها پرواز هفتگی در مسیر مشهد مقدس برقرار نمایند و همچنین در ایام مقارن مناسک اربعین خدمات جابه‌جایی مسافرین از شهرهای چابهار و زاهدان به فرودگاه مناسب به تشخیص ستاد مرکزی اربعین برقرار شود. هرگونه نرخ‌گذاری برای خدمات شرکت‌های خارجی مذکور و نیز عرضه سوخت یارانه‌ای به این شرکت‌ها ممنوع است. آیین‌نامه این بند به پیشنهاد شورای عالی هوانوردی به تصویب هیئت وزیران می‌رسد.
« ۱۲ »	«پ»	«۳»	۳. جانبازان، آزادگان و رزمندگان موضوع این بند که توانایی انجام کار داشته و با وجود فراهم شدن شرایط اشتغال به تشخیص بنیاد شهید و امور ایثارگران و وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح (حسب مورد) مشغول به کار نشده باشند، مشمول این حکم نمی‌شوند.
« ۱۳ »	«پ»		صندوق بیمه اجتماعی کشاورزان، روستاییان و عشایر با رعایت قوانین مربوطه مکلف است مرافق‌پرست خانوار را در صورت تقاضا تحت پوشش بیمه اجتماعی قرار دهد. مشمولین ماده (۲۱) قانون جوانی جمعیت و افراد غیر سرپرست خانوار که قبل از ابلاغ این حکم بیمه شده‌اند از شمول این بند مستثنا هستند.
« ۱۴ »	«ت»		به دولت اجازه داده می‌شود از طریق سازمان انرژی اتمی ایران نسبت به تأمین مالی طرح‌های نیروگاه‌های برق اتمی با استفاده از الگوی سرمایه‌گذاری خارجی، تأمین مالی خارجی (فاینانس) و داخلی، منابع عمومی و تملک‌دارایی‌های سرمایه‌ای در چارچوب اهداف میان‌مدت توسعه تولید برق هسته‌ای اقدام نماید. شیوه‌نامه اجرایی این بند توسط سازمان انرژی اتمی ایران با همکاری سازمان برنامه و بودجه کشور و وزارت امور اقتصادی و دارایی تهیه و به تصویب هیئت وزیران خواهد رسید.
« ۱۶ »	«ث»		به منظور تحقق بند «۱۰» سیاست‌های کلی سلامت و در اجرای تبصره «۵» ماده (۳۹) قانون مالیات بر ارزش افزوده مصوب ۱۴۰۰/۳/۲، سازمان امور مالیاتی کشور موظف است معادل (۱۰٪) در صد از منابع حاصل از مالیات و عوارض کالاهای آسیب‌رسان به سلامت و انواع سیگار و محصولات دخانی موضوع بندهای «پ» و «ت» ماده (۲۶) قانون مذکور، به منظور توسعه زیرساخت‌های بهداشتی و درمانی مورد نیاز وزارت بهداشت، درمان آموزش پزشکی در روستاها و مناطق کم‌برخوردار براساس اولویت‌های تعیین شده توسط دانشگاه - دانشکده علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی هزینه می‌گردد.
« ۱۷ »	«ب»	«۲»	شناسایی اقلام حقوق ثابت تنها در صورتی قابل اعمال است که مرافق‌پرست قانون مدیریت خدمات کشوری تصریح شود.
« ۱۷ »	«ب»	«۵»	چگونگی ثبت اطلاعات نیروی انسانی موضوع این بند در خصوص وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح و شرکت‌های صنایع نظامی و انتظامی، نیروهای مسلح، وزارت اطلاعات، حفاظت اطلاعات قوه قضائیه، سازمان انرژی اتمی ایران، پژوهشگاه انرژی اتمی ایران و دبیرخانه شورای عالی امنیت ملی، نیروهای موضوع ماده (۳) قانون تشکیل سازمان بازرسی کل کشور و کارکنان رسته سیاسی وزارت امور خارجه و سایر دستگاه‌ها با تشخیص دبیرخانه شورای عالی امنیت ملی، براساس سازوکار اجرایی تعیین شده در شیوه‌نامه‌های مستقلى که حداکثر تا دو ماه پس از ابلاغ این قانون توسط سازمان اداری و استخدامی کشور با همکاری دستگاه‌های اجرایی مذکور تدوین می‌شود، تعیین می‌گردد.

منابع و مأخذ

- [۱] قانون بودجه ۱۴۰۳.
- [۲] قانون بودجه ۱۴۰۴.
- [۳] لایحه بودجه ۱۴۰۴.
- [۴] قانون برنامه پنج‌ساله هفتم پیشرفت جمهوری اسلامی ایران.
- [۵] محمد، ج و ع، فاطمه. بررسی لایحه بودجه سال ۱۴۰۳ کل کشور (۱۳): تبصره «۱۵» (تسهیلات تکلیفی و اشتغال). ۱۴۰۳، مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی، شماره مسلسل ۲۰۲۰۰.

گزیده سیاستی

مواردی که در لایحه به جداول کلان منتقل شده بودند حین تصویب قانون بودجه، از سقف جداول کلان خارج شدند و منابع - مصارف دولت به میزان ۴۹۸ هزار میلیارد تومان افزایش پیدا کرد.

مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی

تهران، خیابان پاسداران، روبروی پارک نیاوران (ضلع جنوبی، پلاک ۸۰۲)

تلفن: ۷۵۱۸۳۰۰۰ صندوق پستی: ۱۵۸۷۵-۵۸۵۵ پست الکترونیک: mrc@majles.ir

وبسایت: rc.majles.ir